

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ**

KATEDRA OBCHODNÍHO PRÁVA

**PRÁVA A POVINNOSTI SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ
SPOLEČNOSTI
DIPLOMOVÁ PRÁCE**

Vypracoval: Kocián Michal

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Práva a povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti“ zpracoval samostatně a že jsem v seznamu literatury uvedl všechny prameny, z nichž jsem pro tuto práci čerpal.

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2 HISTORIE A VÝVOJ VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	3
2.1 HISTORICKÝ PŮVOD VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI JAKO PRÁVNÍ FORMY K PODNIKÁNÍ.....	3
2.2 HISTORICKÝ PŮVOD VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI V ČESKÝCH ZEMÍCH JAKO PRÁVNÍ FORMY K PODNIKÁNÍ.....	4
2.3 SOUČASNÝ VÝVOJ A PRÁVNÍ ÚPRAVA ČESKÉ VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	6
3. VZNIK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	8
3.1 ÚVODNÍ VÝKLAD.....	8
3.2 PŮVODNÍ VZNIK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	9
3.3 ODVOZENÝ VZNIK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	9
4. PRÁVA A POVINNOSTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI ...	11
4.1 ÚVODNÍ VÝKLAD A VZNIK PRÁV A POVINNOSTÍ SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	11
4.2 MAJETKOVÁ PRÁVA SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	13
4.2.1 PRÁVO NA PODÍL NA ZISKU.....	13
4.2.2 PRÁVO SPOLEČNÍKA NA VYPOŘÁDACÍ PODÍL	16
4.2.2.1 VYPOŘÁDACÍ PODÍL BÝVALÉHO SPOLEČNÍKA VE VZTAHU KE SPOLEČNÉMU JMĚNÍ MANŽELŮ	21
4.2.2.2 VRÁCENÍ JIŽ VYPLACENÉHO VYPOŘÁDACÍHO PODÍLU PŘI OBNOVENÍ ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	22
4.2.3 PRÁVO NA PODÍL NA LIKVIDAČNÍM ZŮSTATKU	23
4.3 NEMAJETKOVÁ PRÁVA SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	25
4.3.1. STATUTÁRNÍ ORGÁN VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	25
4.3.1.1 ÚVODNÍ VÝKLAD.....	25
4.3.1.2 VZNIK FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU.....	26
4.3.1.3 JMENOVÁNÍ SPOLEČNÍKA DO FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU	28
4.3.1.4 PRÁVNÍ VZTAH SPOLEČNÍKA VE FUNKCI STATUTÁRNÍHO ORGÁNU A VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	28
4.3.1.5 PŮSOBNOST STATUTÁRNÍHO ORGÁNU.....	29
4.3.1.6 JEDNATELSKÉ OPRAVNĚNÍ STATUTÁRNÍHO ORGÁNU.....	30
4.3.1.7 ZÁNİK FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU.....	31
4.3.1.7 ZÁNİK FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU Z DŮVODU SMRTI SPOLEČNÍKA, ZÁNÍKU PRÁVNICKÉ OSOBY. KTERÁ BYLA STATUTÁRNÍM ORGÁNEM, ZÁNÍKU VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI A ZÁNÍKU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	31
4.3.1.8 ZTRÁTA ZPŮSOBILOSTI SPOLEČNÍKA K VÝKONU FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU	32
4.3.1.9. ZAMÍTNUTÍ FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU REJSTRÁČNÍM SOUDEM	32

4.3.1.10 NEPOTVRZENÍ SPOLEČNÍKA DO FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU ..	32
4.3.1.11 UPLYNUTÍM FUNKČNÍHO OBDOBÍ STATUTÁRNÍHO ORGÁNU	33
4.3.1.12 REZIGNACE SPOLEČNÍKA NA FUNKCI STATUTÁRNÍHO ORGÁNU	33
4.3.2 OBCHODNÍ VEDENÍ VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	34
4.3.2.1 ÚVODNÍ VÝKLAD	34
4.3.2.2 VZNIK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	35
4.3.2.3 ZÁNİK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	36
4.3.2.3.1 ZÁNİK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍM Z DŮVODU ZÁNÍKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	36
4.3.2.3.2 ZTRÁTA ZPŮSOBILOSTI SPOLEČNÍKA POVĚŘENÉHO OBCHODNÍ VEDENÍ	37
4.3.2.3.3 ZÁNİK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍM Z DŮVODU UPLYNUTÍ FUNKČNÍHO OBDOBÍ	37
4.3.2.3.4 VÝPOVĚĎ POVĚŘENÍ K OBCHODNÍMU VEDENÍ SPOLEČNÍKEM	37
4.3.2.3.5 ODVOLÁNÍ SPOLEČNÍKA POVĚŘENÉHO OBCHODNÍM VEDENÍM	38
4.3.2.3.6 ZÁNİK NEODVOLATELNÉHO POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍ	40
4.3.2.3.7 ZÁNİK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍM NA ZÁKLADĚ ZMĚNY SPOLEČENSKÉ SMLOUVY	40
4.3.3 PRÁVO SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI NA INFORMACE	41
4.3.4 PRÁVO SPOLEČNÍKA ROZHODOVAT O VŠECH VÝZNAMNÝCH ZÁLEŽITOSTECH VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	42
4.3.5 PRÁVO SPOLEČNÍKA PODAT JMÉNEM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI ŽALOBU	44
4.4 POVINNOSTI SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	45
4.4.1 POVINNOST SPOLEČNÍKA POSTUPOVAT S PÉČÍ ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE	45
4.4.2 VKLADOVÁ POVINNOST SPOLEČNÍKA	48
4.4.2.1 UVODNÍ VÝKLAD	48
4.4.2.2 VKLADOVÁ POVINNOST SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	49
4.4.3 POVINNOST SPOLEČNÍKA PODÍLET SE OSOBNĚ NA PODNIKATELSKÝCH AKTIVITÁCH SPOLEČNOSTI	53
4.4.4 POVINNOST SPOLEČNÍKA NĚST ZTRÁTU VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	54
4.4.5 RUČENÍ SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	56
4.4.5.1 ZÁNİK RUČENÍ	59
4.4.5.1.1 PŘEVOD PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI ..	59
4.4.5.1.4 PŘEMĚNA PRÁVNÍ FORMY VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	60
4.4.5.1.5 ZÁNİK VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	60
4.4.6 POVINNOST SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI ZDRŽET SE KONKURENČNÍHO JEDNÁNÍ	61
5. PODÍL VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	64
5.1 OBECNÁ ÚPRAVA PODÍLU A ÚPRAVA PODÍLU VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	64
5.2 KVALITATIVNÍ STRÁNKA PODÍLU	64

5.3 KVANTITATIVNÍ STRÁNKA PODÍLU	65
5.4 PŘEVOD PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	65
5.5 PŘECHOD PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	66
5.6 ZASTAVENÍ PODÍLU SPOLEČNÍKEM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI..	66
5.7 PODÍL SPOLEČNÍKA VE SPOLEČNÉM JMĚNÍ MANŽELŮ	67
5.8 PODÍL VE SPOLEČNÉM VLASTNICTVÍ.....	68
5.9 VZNIK A ZÁNİK PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	68
5.9.1 SMRT SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	69
5.9.2 ZÁNİK PRÁVNICKÉ OSOBY, KTERÁ JE SPOLEČNÍKEM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	70
6. ZÁNİK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	71
6.1 ÚVODNÍ VÝKLAD.....	71
6.2 OBECNÉ ZPŮSOBY ZÁNÍKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.....	71
6.3 SPECIÁLNÍ ZPŮSOBY ZÁNÍKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	72
6.3.1 NÁSLEDKY SPECIÁLNÍHO ZÁNÍKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI	74
7. SROVNÁNÍ STÁVAJÍCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY S NOVÝM ZÁKONEM O OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTECH A DRUŽSTVECH.....	76
7.1 ÚVODNÍ VÝKLAD.....	76
7.2 ROZDÍLY V PRÁVNÍ ÚPRAVĚ MEZI OBCHODNÍM ZÁKONÍKEM A ZÁKONEM O OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTECH A DRUŽSTVECH.....	76
7.3 SHRNU TÍ.....	78
8 ZÁVĚR.....	80
RESUMÉ.....	81
LITERATURA	83
POUŽITÉ ČLÁNKY.....	84

1. ÚVOD

Tématem mé diplomové práce jsou práva a povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti. V této souvislosti se budu ve své práci soustředit především na současnou právní úpravu těchto práv a povinností. Dále se budu snažit tato jednotlivá práva a povinnosti co nejpřesněji popsat a zahrnout i jednotlivé právní problémy spojené s výkonem těchto práv a povinností společníka. V závěru se v této diplomové práci budu věnovat srovnání současné právní úpravy s novým zákonem o obchodních společnostech a družstvech.

Tato práce je rozdělena do osmi kapitol, které jsou systematicky dále rozčleněny. Nejprve se budu zabývat kořeny veřejné obchodní společnosti, jež sahají až do antického Říma, kde se tato forma podnikání označovala jako *societas iuris civilis*. Dále se pak v této kapitole budu snažit obsáhnout začátky a vývoj veřejné obchodní společnosti v českých zemích až po současnost. Ve třetí kapitole se budu zabývat způsoby vzniku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti. Za tyto způsoby lze označit originární a derivativní způsob nabytí členství ve veřejné obchodní společnosti. Čtvrtá kapitola, jež je těžištěm této práce, se pokusím co nejlépe popsat jednotlivá práva a povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti. Za tímto účelem jsou tyto práva a povinnosti v diplomové práci rozdělena podle charakteru těchto práv a povinností. Tím je míněno členění na majetkový a nemajetkový charakter práv a povinností. V páté kapitole se budu zabývat pojmem podílu společníka na veřejné obchodní společnosti a jeho platné úpravě v českém právním řádu. Zde se budu snažit obsáhnout jednotlivá práva a povinnosti spojené s podílem společníka veřejné obchodní společnosti. V šesté kapitole se budu zabývat zánikem účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti. V této souvislosti budou zohledněny všechny právní skutečnosti, které vedou k ukončení společnického poměru společníka veřejné obchodní společnosti. A konečně v sedmé kapitole se budu věnovat srovnání stávající úpravy veřejné obchodní společnosti s novým zákonem o obchodních společnostech a družstvech.

Cílem této diplomové práce je podat ucelený náhled na práva a povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti z hlediska platné právní úpravy. Dalším účelem této diplomové práce je srovnání s novým zákonem o obchodních společnostech a družstvech,

což by měl být přínos této práce. Při sestavování této práce budu vycházet pouze z vědecké a pedagogické literatury v oboru právní vědy a v neposlední řadě ze zákonů platných v České republice.

2 HISTORIE A VÝVOJ VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

2.1 HISTORICKÝ PŮVOD VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI JAKO PRÁVNÍ FORMY K PODNIKÁNÍ

Veřejná obchodní společnost se řadí mezi jednu z nejstarších forem obchodních společností. U zrodu veřejné obchodní společnosti lze označit klasickou římskoprávní *societas iuris civilis*, která vznikla s cílem rozvíjet a podporovat obchod. Societ existovalo vícero druhů, avšak všechny měly stejné obecné znaky. Těmito znaky především byly:

1. Dovoleno účel k předmětu činnosti.
2. Samotná existence veřejné obchodní společnosti, která spočívala v majetkovém přínosu společníka nebo přímo závisela na osobním výkonu společníka.
3. Posledním a zároveň velmi důležitým byl souhlas společníků s existencí veřejné obchodní společnosti, tzv. *animus societatis*.¹

Society byly zakládány většinou se záměrem společného podnikání, popřípadě jiné výdělečné činnosti. Společné podnikání zahrnovalo stejný nebo poměrný podíl na zisku a ztrátě společníka. Za předchůdkyni veřejné obchodní společnosti se zpravidla považuje *societas questus*,² jež se v další etapě svého vývoje stala obchodní společností *societas negotii*.³ I v dnešní právní úpravě nalezneme několik elementárních vlastností, které zde zůstaly zachované z původních římskoprávních societ. Tím jsou především smlouvy o sdružení bez právní subjektivity.⁴

V období pozdního středověku a renesance dochází v oblasti severní Itálie k diferenciaci od klasických římskoprávních societ a vyvíjí se nejprve tzv. *societas frautum*, která v prvotní formě vznikala po smrti kupce jako společenství jeho synů jako dědiců kupcova podniku, a v pozdější formě jako společnost, jež se nazývala *compagnia*,

¹ Trvalá vůle setrvat společníka ve společnosti.

² *Societas questus* – výdělková společnost, převzatá od Řeků, z latinského *Questus* = zisk, výdělek.

³ Z latinského *negotium* = práce, činnost.

⁴ Ustanovení § 829 a násl. Obč. z., *Občanský zákoník: komentář: podle stavu k 1.3.2003*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2003. 2 sv. (1479 s.). Zákony - komentáře. ISBN 80-7201-406-4., dále dle § 1175 a násl. ABGB byla v minulosti upravena jako smlouva o společenství statků.

kteřá již do společenství přijímala i cizí osoby. Compagnie se odlišovaly od klasických římskoprávních societ těmito znaky:

1. Compagnie mohla být založena výhradně k výdělečné činnosti.
2. Jméni compaignie se vyčleňovalo od zbylého majetku společníků.
3. Výdělečná činnost mohla být provozována pouze pod společnou obchodní firmou.

V roce 1673 ve Francii dochází k normativní úpravě veřejné obchodní společnosti, a to v nařízení ordonnance sur le commerce. Následná právní úprava veřejné obchodní společnosti⁵ v code de commerce roku 1807 a návrhy obchodního zákoníku v Německu před rokem 1850 se staly předlohou pro dnešní právní úpravu české veřejné obchodní společnosti.

Neomezené ručení společníka představovalo značnou míru důvěryhodnosti a stálo u největšího rozmachu veřejné obchodní společnosti jako formy k podnikání v 19. století, avšak právě tento pojmový rys stál i u jejího poklesu.

Ve 20. století vedl vývoj veřejné obchodní společnosti k opuštění principu neomezeného ručení společníka, čímž se dál snižoval její význam, důvěryhodnost a prestiž ve smyslu volby této formy k podnikání.

Z pohledu současného významu veřejné obchodní společnosti lze říci, že je stále významnou osobní společností, jelikož představuje subsidiární právní úpravu pro komanditní společnost. V neposlední řadě v rakouském a německém právu na ni odkazuje i právní regulace evropského hospodářského zájmového sdružení.⁶

2.2 HISTORICKÝ PŮVOD VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI V ČESKÝCH ZEMÍCH JAKO PRÁVNÍ FORMY K PODNIKÁNÍ

Veřejná obchodní společnost pronikla do českých zemí již ve středověku, kdy se tato společenství tradičně nazývala jako tovaryšstvo. Zprvu byla veřejná obchodní společnost upravena v dílčích právních regulacích. Prvním z právních pramenů byl tzv. fallitní (konkurzní) řád císaře Karla VI. z roku 1734. Druhým právním pramenem bylo,

⁵ Société en nom collectif.

⁶ Nařízení Rady ES č. 2137/85 z 25. 7. 1985, vytvoření Evropského hospodářského zájmového sdružení.

taktéž svým rozsahem úpravy dílčí, nařízení císaře číslo 168/1857 ř. z., které bylo ovšem velmi krátce po svém vydání nahrazeno zákonem číslo 1/1863 ř. z., všeobecným zákoníkem obchodním.⁷ Jelikož v té době bylo Slovensko a Podkarpatská Rus součástí Apoštolského království uherského, řídila se právní úprava veřejné obchodní společnosti v těchto zemích, Zákonným článkem XXXVII Uherského obchodního zákoníku z roku 1875.⁸ Tuto právní úpravu přijala první Československá republika recepčním zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého, čímž se přebíraly (až na výjimky) veškeré právní předpisy říšské a zemské platné k 28. 10. 1918 pro české země a uherské právní předpisy pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi.⁹

Po roce 1945 přišel na základě politického vývoje, jenž směřoval k znárodňování soukromého majetku, strmý pád soukromého podnikání a tudíž i využívání veřejné obchodní společnosti jako právní formy k podnikání. Tento rozvrat vyvrcholil 1. 1. 1951, kdy nabyt účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který ex lege zrušil všechny veřejné obchodní společnosti dosud existující.¹⁰ Tím na celých 40 let zmizela úprava veřejné obchodní společnosti z právního řádu Československé republiky. Nastoupený trend likvidace obchodního práva a jeho přetvoření v hospodářské právo byl dovršen přijetím zákona č. 109/1964 Sb., hospodářského zákoníku.¹¹ Politický převrat v roce 1989 vedl vývoj zpět k soukromému podnikání a obnovení tržní ekonomiky. Přijetím novely hospodářského zákona provedené zákonem č. 103/1990 Sb., se do právního řádu konečně vrací i úprava tradičních forem podnikání a tedy i veřejné obchodní společnosti samotné. Současná právní úprava veřejné obchodní společnosti je zakotvena v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.¹²

⁷ Veřejná obchodní společnost byla upravena v člancích 85 – 149 ADHGB (Všeobecný zákoník obchodní).

⁸ Po vzniku ČSR byl označován jako Slovenský obchodní zákoník.

⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 5.

¹⁰ Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, bez náhrady ADHGB a slovenský (uherský) obchodní zákoník zrušil.

¹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 5.

¹² Část druhá Hlava I díl II ustanovení §§ 76 – 92.

2.3 SOUČASNÝ VÝVOJ A PRÁVNÍ ÚPRAVA ČESKÉ VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Veřejná obchodní společnost je ze zákona právnickou osobou¹³ s právní subjektivitou.¹⁴ To znamená, že veřejná obchodní společnost vlastní způsobilost k právním úkonům, kterými může nabývat, měnit a pozbývat práva a povinnosti. Tato subjektivita je ovšem oddělena od právní subjektivity jejích společníků. Z konstatování, že je veřejná obchodní společnost právnickou osobou, vyplývá vedle výše řečeného, další právně relevantní skutečnost, tou je odpovědnost společnosti samotné za škodu způsobenou třetím osobám. tj. že je právně postižitelná, ovšem pouze v rovině občanskoprávní a správněprávní, jelikož trestněprávní odpovědnost právnických osob není v právním řádu České republiky zakotvena. Právní řád České republiky nemá jasnou definici pojmu právnická osoba. Z hlediska platné právní úpravy jsou právnickými osobami pouze takové subjekty, které tak zákon označí, a následně takové subjekty, které splňují znaky pro právnické osoby vymezené.¹⁵

Veřejná obchodní společnost je vždy soukromoprávní korporací, která může existovat jak jako sdružení fyzických osob, tak i jako sdružení osob právnických, popřípadě se spoluúčastí obou typů právních subjektů.¹⁶ Mezi těmito zakladateli (společníky) vzniká právní vztah, který se nazývá společnický poměr, neboli účast společníka v korporaci. Tím je nepochybně míněno souhrn práv a povinností společníka vůči společnosti samotné a dále pak vůči ostatním společníkům. Z díkce obchodního zákoníku vyplývá, že společnost mohou založit minimálně dva zakladatelé¹⁷ (společníci), a to společenskou smlouvou,¹⁸ přičemž omezení v maximálním počtu zakladatelů (společníků) se meze nekladou. Dalším velmi důležitým elementem pro tuto formu podnikání je tzv. animus societatis, čímž se rozumí požadavek trvalé vůle společníka na zachování existence veřejné obchodní

¹³ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, § 18 a Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 56 odst. 1.

¹⁴ Ustanovení § 18 obč. z..

¹⁵ Tj. vlastní název, sídlo, statutární orgán a předmět činnosti.

¹⁶ Předchozí právní úprava v. o. s v hospodářském zákoníku účast právnických osob vylučovala.

¹⁷ Právní úprava v České republice nerozlišuje pojem zakladatel a společník. Tudiž zakladatelé veřejné obchodní společnosti jsou nutně i jejími společníky. Samozřejmě, pokud jejich status zakladatele trvá až do samotného vzniku společnosti.

¹⁸ Vzhledem k minimálnímu počtu zakladatelů (společníků) je založení veřejné obchodní společnosti zakladatelskou listinou, která spočívá v založení společnosti jedním zakladatelem, vyloučeno.

společnosti a jeho účasti v ní. Odpadnutí této vůle a následného podání výpovědi některého ze společníků má v zásadě za následek zrušení veřejné obchodní společnosti.¹⁹ V neposlední řadě se veřejná obchodní společnost považuje za tzv. korporaci uzavřenou.

Veřejná obchodní společnost je výslovně dle zákona obchodní společností.²⁰ Ovšem jasná definice, která by pojem „obchodní společnost“ jednoznačně formulovala, do dnešní doby neexistuje. Diskuze na toto téma je však bez většího praktického významu, neboť de lege lata veřejná obchodní společnost je obchodní společností vždy.²¹

Při podrobnějším členění obchodních společností se veřejná obchodní společnost dále označuje jako obchodní společnost čistě osobního typu.²² Tím je na míněn princip trvalé účasti společníka, tj. účast společníka po celou dobu trvání společnosti. Z tohoto důvodu by měl zánik účasti společníka ve společnosti za následek, jak již bylo řečeno výše, v zásadě její zrušení a zánik, to neplatí v případě, že zákon a zároveň společenská smlouva připouští odlišnou variantu, než samotné zrušení a zánik společnosti. Tím je např. dědění podílu z důvodu smrti společníka společnosti.²³

Obvyklým a současně odlišujícím znakem veřejné obchodní společnosti od kapitálových společností je, že přímá účast společníků na řízení společnosti není zákonem vyžadována a zákon přenechává na zakladatelích (společnících) rozhodnutí, jak bude tato otázka řešena v zakladatelské smlouvě.

Veřejná obchodní společnost se jako samostatný subjekt s právní subjektivitou může, pokud to zákon výslovně nevyklučuje, stát společníkem v jiné obchodní společnosti.

¹⁹ Ustanovení § 88 odst. 1 písm. a) obch. z..

²⁰ Ustanovení § 56 odst. 1.

²¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 13.

²² Obchodní společnosti lze rozdělit na společnosti osobní a společnosti kapitálové. Osobními společnostmi jsou: veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Kapitálovými společnostmi jsou: akciová společnost a společnost s ručením omezeným.

²³ Ustanovení § 88 odst. 1 písm. c) obch. z..

3. VZNIK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

3.1 ÚVODNÍ VÝKLAD

Jak již bylo řečeno výše, zákon povoluje účast ve veřejné obchodní společnosti jak fyzickým osobám, tak i osobám právnickým. Zákon taktéž nezakazuje vznik účasti zahraničních právnických nebo fyzických osob ve veřejné obchodní společnosti. V případě, že se společníkem stává česká nebo zahraniční fyzická osoba, uplatňují se na ni všeobecné podmínky provozování živnosti podle živnostenského zákona²⁴ a obchodního zákoníku.²⁵ Rozdílem mezi českou a zahraniční fyzickou osobou spočívá v odlišném předkládání určitých dokladů k posouzení způsobilosti stát se společníkem. Dalším předpokladem ke vzniku účasti ve veřejné obchodní společnosti je, že u fyzické osoby není překážka provozování živnosti na základě ustanovení § 8 živnostenského zákona.

V případě, že se společníkem má stát právnická osoba, tak musí práva a povinnosti spojené s účastí ve společnosti vykonávat statutární organ právnické osoby. V tom případě se na osobu, popřípadě osoby použije stejných podmínek, jaké jsou v obchodním a živnostenském zákoně. Následně je zde možnost výkonu práv a povinností pověřeným zástupcem²⁶ obchodní společnosti, ovšem i zde musí fyzická osoba splňovat obecné podmínky stanovené obchodním zákoníkem a živnostenským zákonem.

Z výše uvedeného platí, že fyzická nebo právnická osoba, která splňuje zákonné podmínky stát se společníkem ve veřejné obchodní společnosti, může být takovým společníkem pouze v jedné veřejné obchodní společnosti.²⁷

Vznik účasti ve veřejné obchodní společnosti je možný na základě několika právních skutečností, které lze podřadit do dvou právních způsobů. Těmito způsoby jsou originární²⁸ a derivativní²⁹ vznik účasti společníka.

²⁴ Ustanovení § 6. Tj. Bezúhonnost, dovršení věku 18 let, plná způsobilost k právním úkonům, pokud se jedná o zahraniční fyzickou osobu, posuzuje se způsobilost k právním úkonům, právním řádem státu, jehož je zahraniční fyzická osoba příslušníkem.

²⁵ Ustanovení § 76 odst. 2.

²⁶ Tj. Na základě plné moci. Ustanovení § 31 a násl. obč. z..

²⁷ Ustanovení § 56 odst. 4 obch. z..

²⁸ Originární, neboli původní vznik účasti společníka ve společnosti je taková právní skutečnost, kdy nabytá práva a povinnosti nepřecházejí z právního předchůdce, nýbrž vznikají nově.

²⁹ Derivativní, neboli odvozený vznik účasti společníka ve společnosti je taková právní skutečnost, kdy nabytá práva a povinnosti naopak přecházejí z právního předchůdce, tím se nový společník stává nástupcem společníka bývalého.

3.2 PŮVODNÍ VZNIK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Z hlediska platného práva přichází v úvahu pouze dva možné způsoby původního vzniku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti.

Základním způsobem původního vzniku společnického poměru je ten, kdy vznik členství společníka je zároveň i vznikem³⁰ společnosti samotné. Jak již bylo řečeno, zakladatelem (společníkem) se může stát jak fyzická osoba, tak i osoba právnická. Zakladatel se tedy stává společníkem ve veřejné obchodní společnosti poté, co je společnost zapsána v obchodním rejstříku.

Dalším možným způsobem je změna společenské smlouvy, na jejímž základě přistoupí nový společník do společnosti.

3.3 ODVOZENÝ VZNIK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

U odvozeného vzniku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti rozlišujeme dvě právní skutečnosti. Těmi jsou singulární nebo univerzální sukcese.³¹ Důvodem právního singulárního nástupnictví je smlouva o převodu podílu.³² Zde je nutné říci, že se tak může dít pouze na základě zákona a v případě, že tento převod³³ podílu připouští společenská smlouva.

O univerzálním právním nástupnictví mluvíme tehdy, pokud se podíl ve veřejné obchodní společnosti dědí z důvodu smrti společníka nebo podíl přechází na právního nástupce z důvodu zániku právnické osoby.

³⁰ Neplést si se založením společnosti. Obchodní zákoník činí důsledný rozdíl mezi založením a vznikem obchodní společnosti.

³¹ Sukcese = nástupnictví.

³² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. S 113.

³³ Převod podílu může být jak úplatný tak bezúplatný.

Vznikem účasti ve veřejné obchodní společnosti, ať už originárním nebo derivativním způsobem, vzniká společníkovi souhrn práv a povinností vůči společnosti samotné a vůči ostatním společníkům.

4. PRÁVA A POVINNOSTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

4.1 ÚVODNÍ VÝKLAD A VZNIK PRÁV A POVINNOSTÍ SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Základním dokumentem veřejné obchodní společnosti je společenská smlouva.³⁴ Ze společenské smlouvy vznikají práva a povinnosti společníkům veřejné obchodní společnosti. Obchodní zákoník stanoví pouze minimální obligatorní rozsah náležitostí³⁵ společenské smlouvy, přičemž za situace, že by jedna z obligatorních náležitostí ve společenské smlouvě chyběla, měla by taková vada za následek neplatnost celé smlouvy. Kromě obligatorních náležitostí, jež musí společenská smlouva obsahovat dle ustanovení § 78 obch. z., už je pouze na společnících, jak si upraví ve společenské smlouvě svá práva a své povinnosti. Tato možnost vyplývá z formulace ustanovení § 79 obch. z., „práva a povinnosti se řídí společenskou smlouvou“. To samozřejmě neplatí bezvýjimečně, nicméně charakter většiny ustanovení, která upravují práva a povinnosti společníků, lze označit za čistě dispozitivní normy. To ovšem neznamená, že zde existuje možnost ujednání, která by jednomu společníkovi přiznávala pouze práva a druhému pouze povinnosti, takové ujednání by bylo pro rozpor se zákonem zcela neplatné. Další ujednání ve společenské smlouvě, které by bylo zcela neplatné, vyplývá z ustanovení občanského zákona³⁶, kdy se společník nemůže vzdát svých práv, která teprve mají vzniknout. Naproti tomu zde však existuje možnost, aby se společník rozhodl určitá práva nevykonávat. Takovou možnost zákon připouští, ovšem pouze do té míry, že takové rozhodnutí nebude poškozovat práva třetích osob. Ze zákona tedy vyplývá, že mnohé otázky, tedy i otázky vztahující se k právům a povinnostem společníků, mohou být řešeny odchylně od právní úpravy obchodního zákoníku. Pouze v případě, že si společníci nezvolí vlastní úpravu vnitřních vztahů, následuje zákonná právní úprava.

Jak podotýká T. Dvořák, „nelze od sebe v praxi oddělovat práva a povinnosti společníků, jakož i diferencovat mezi jednotlivými právy a povinnostmi. K tomuto dělení

³⁴ Ustanovení § 78 obch. z..

³⁵ Obligatorní náležitosti společenské smlouvy jsou: firma a sídlo společnosti, určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby, předmět podnikání.

³⁶ Ustanovení § 574 odst. 2 obč. z..

dochází toliko z důvodů vědeckých, pedagogických a také praktických, aby bylo možno jednotlivá práva a povinnosti v právních předpisech lépe vyjádřit.³⁷ Z výše řečeného důvodu budou v této diplomové práci práva a povinnosti rozdělena na majetková a nemajetková.

Mezi majetková práva společníků veřejné obchodní společnosti se řadí tato práva:

- 1 Právo společníka na podíl na zisku.
- 2 Právo (bývalého) společníka na vypořádací podíl.
- 3 Právo společníka na podíl na likvidačním zůstatku.

Mezi nemajetková práva společníků veřejné obchodní společnosti se řadí tato práva:

- 4 Právo společníka být pověřen obchodním vedením.
- 5 Právo společníka být jmenován statutárním orgánem.
- 6 Právo společníka rozhodovat o všech významných skutečnostech.
- 7 Právo společníka podat jménem veřejné obchodní společnosti žalobu.
- 8 Právo společníka na informace.

Mezi majetkové povinnosti společníků veřejné obchodní společnosti se řadí tyto povinnosti:

- 1 Vkladová povinnost společníka veřejné obchodní společnosti.
- 2 Povinnost společníka nést ztrátu veřejné obchodní společnosti.

Mezi nemajetkové povinnosti společníků veřejné obchodní společnosti se řadí tyto povinnosti:

1. Povinnost společníka postupovat s péčí řádného hospodáře.

³⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 84.

2. Povinnost osobně se podílet na podnikatelských aktivitách veřejné obchodní společnosti.
3. Povinnost společníka zdržet se konkurenčního jednání.

4.2 MAJETKOVÁ PRÁVA SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

4.2.1 PRÁVO NA PODÍL NA ZISKU

Jedním ze základních práv společníka veřejné obchodní společnosti je podíl na vygenerovaném zisku společnosti. Právo na podíl na zisku není vázáno na speciální rozhodnutí společníků veřejné obchodní společnosti. A jak podotýká prof. I. Pelikánová v citaci pana Corapi D. „právo na podíl na zisku vzniká se smlouvou zásadně přímo ze zákona.“³⁸ Právo společníka veřejné obchodní společnosti na podíl na zisku je zakotveno v obchodním zákoníku v ustanovení § 82. Toto ustanovení je dispozitivního charakteru, je tedy možné se od zákonné úpravy odklonit. To neplatí bezvýjimečně, jelikož klauzule, která by ve společenské smlouvě odpírala právo společníka na podíl na zisku veřejné obchodní společnosti, by byla dle ustanovení § 39 obč. z. v rozporu se zákonem a dobrými mravy, a tudíž absolutně neplatná.

Zákon tedy připouští, aby si společníci veřejné obchodní společnosti v mezích etiky a dobrých mravů upravili výši podílu na zisku ve společenské smlouvě, pouze pokud tak společníci neučiní, nastupuje zákonná úprava dle ustanovení § 82 obch. z., která stanoví, že podíl na zisku se dělí rovným dílem mezi všechny společníky. Dále pak zákon umožňuje upravit způsob výplaty podílu na zisku společníkům ve společenské smlouvě, pouze v případě, že tak společníci neučiní, bude veřejná obchodní společnost nucena postupovat buď dle ustanovení § 337 obch. z., který stanoví, že peněžitý závazek plní dlužník, v tomto případě veřejná obchodní společnost, na své nebezpečí a náklady v sídle nebo místě podnikání, popřípadě bydlišti věřitele, v tomto případě společníka veřejné obchodní společnosti. Nebo, dle ustanovení § 339 obch. z., který umožňuje dlužníkovi, v tomto případě veřejné obchodní společnosti, aby závazek plnila na účet věřitele

³⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Veřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní*. Vyd. 1. Praha: Orac, 2002. 282 s. ISBN 80-86199-49-5. s. 147.

(společníka), vedený u poskytovatele platebních služeb(bankovní účet), nebo poštovním poukazem.

V neposlední řadě, zákon taktéž připouští úpravu lhůty splatnosti podílu na zisku ve společenské smlouvě, jestliže i v tomto případě bude společenská smlouva mlčet, zákon stanoví lhůtu pro splatnost podílu na zisku tři měsíce ode dne, kdy došlo ke schválení účetní závěrky. V případě, že lhůta stanovená zákonem, nebo společenskou smlouvou nebude dodržena, dostává se veřejná obchodní společnost do prodlení se splácením závazku, z čehož následně plynou negativní důsledky zakotvené ve společenské smlouvě. Jestliže by však sankce z prodlení ve společenské smlouvě chyběla, postupovalo by se podle zákonné úpravy. tj. ustanovení § 369 obch. z. a dle ustanovení § 517 obč. z. To znamená, že společnost bude nucena platit zákonem stanovený úrok z prodlení.³⁹ Další důsledek, který vyplývá z nevyplacení podílu na zisku společníkovi, spočívá v možnosti dotčeného společníka podat návrh na zrušení společnosti soudem dle ustanovení § 90 obch. z., nebo může dotčený společník podat návrh na odvolání společníka pověřeného obchodním vedením.⁴⁰

K otázce, zda-li je možné nerozdělit vygenerovaný zisk společnosti, nebo zda-li je možné rozdělit pouze část vygenerovaného zisku mezi společníky a zbytek ponechat ve veřejné obchodní společnosti,⁴¹ se vede v právní teorii debata. Podle prof. I. Pelikánové je možné, aby se společníci dohodli, že společností vygenerovaný zisk, nebude vůbec rozdělen, nebo bude rozdělena pouze část zisku. Takto nerozdělený zisk lze využít např. k různým investicím.⁴² Naproti tomu kolektiv autorů v čele s prof. Eliášem v publikaci uvádí, že vygenerovaný zisk nelze ponechat nerozdělený. A to na základě platné úpravy účtování a danění zisku společníků, jelikož veřejná obchodní společnost zisk nezdaňuje.⁴³ Tj. tento zisk si následně společníci musí zahrnout do svého daňového přiznání. JUDr. T. Dvořák zastává taktéž názor, že vygenerovaný zisk nelze ponechat nerozdělený. Rovněž argumentuje tím, že veřejná obchodní společnost není poplatníkem daně, nýbrž jsou to právě

³⁹ Výše úroku z prodlení je stanovena v nařízení vlády č. 142/1994 Sb..

⁴⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]. 2. díl, §§ 56-104e. 3.,* přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5. s. 434.

⁴¹ Např. na rozvoj společnosti.

⁴² PELIKÁNOVÁ, Irena. *Veřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní.* Vyd. 1. Praha: Orac, 2002. 282 s. ISBN 80-86199-49-5. s. 158.

⁴³ U veřejné obchodní společnosti je nutné za zisk považovat celkový dosažený výnos, nikoli čistý zisk po zdanění. Důvodem je skutečnost, že veřejná obchodní společnost není plátcem daně.

společníci, kteří daňové přiznání nutně musí na základě vygenerovaného zisku podat.⁴⁴ To znamená, že po účetní závěrce veškerý vytvořený zisk veřejné obchodní společnosti musí být rozdělen mezi společníky, a to buď na základě podmínek stanovených ve společenské smlouvě, nebo pokud tak smlouva nestanoví, podle zákonné úpravy.

Podle prof. Eliáše, jestliže by společnost vyžadovala vygenerovaný zisk využít pro svůj další rozvoj, je nutné, aby tato možnost byla stanovena ve společenské smlouvě. V tom případě by se jednalo o určitou povinnost po zdanění zisku společníka, takto plnit veřejné obchodní společnosti. Dále by to bylo chápáno jako určité úvěrování společnosti, a to v celém rozsahu svého podílu nebo pouze části.⁴⁵ Další možnost, která přichází v úvahu, je vložení podílu na zisku společníkem zpět, a to formou vkladu. V takovém případě se stává podíl na zisku majetkem veřejné obchodní společnosti a zvyšuje se tím i její základní kapitál. Společnosti takto nevzniká žádná pohledávka vůči společníkovi.

K otázce promlčení nároku na výplatu podílu na zisku, kterým se obohatil společník v rozporu se zákonnými pravidly, se taktéž vede debata. Dle JUDr. T. Dvořáka se řídí promlčecí lhůta v režimu občanského zákoníku. To znamená, že jestliže se společník obohatil ve smyslu ustanovení § 451 a násl. obč. z., je toto bezdůvodné obohacení promlčeno v subjektivní lhůtě dvou let ode dne, kdy se o této skutečnosti v. o. s. dozvěděla, nejpozději ovšem v objektivní lhůtě tří let, a to ode dne, kdy k nedbalostnímu bezdůvodnému obohacení došlo. Jestliže však došlo k bezdůvodnému obohacení úmyslně, počíná plynout desetiletá lhůta ode dne, kdy k tomuto úmyslnému obohacení došlo. Tj. dle ustanovení § 107 obč. z..⁴⁶ Opačný názor ovšem zastává prof. I. Pelikánová, která tvrdí, že jestliže se jedná o závazkový vztah mezi podnikateli, promlčecí lhůta z bezdůvodného obohacení se řídí obchodním zákoníkem.⁴⁷ K tomuto názoru se přiklonil i ve svých dvou rozhodnutích Nejvyšší soud České republiky,⁴⁸ podle kterých se bezdůvodné obohacení vzniklé v souvislosti s obchodně závazkovými vztahy mezi podnikateli při výkonu jejich podnikatelské činnosti řídí výhradně

⁴⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 91.

⁴⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 80-7179-391-4. 107. s. 107.

⁴⁶ K tomu srovnej: DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 90.

⁴⁷ KNAPPOVÁ, Marta. *Povinnost a odpovědnost v občanském právu*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 319 s. ISBN 80-86432-55-6. s. 26.

⁴⁸ Judikatura NS: R 26/2004 a R 16/2005.

zákoníkem obchodním, a to ustanovením § 397 obch. z. tj. promlčecí lhůta činí čtyři roky. Tyto dvě rozhodnutí T. Dvořák důrazně odmítá a podotýká, že je nutné trvat na tom, že promlčení bezdůvodného obohacení se řídí výhradně tím zákonem, který je upravuje, tedy zákoníkem občanským, a to jednotně pro celou oblast soukromého práva.⁴⁹

Samotné rozdělení zisku mezi společníky veřejné obchodní společnosti lze vykonat až v případě, že jsou splněna všechna zákonná pravidla, tj. je řádně uzavřena účetní závěrka.⁵⁰ Nutno podotknout, že nelze, aby veřejná obchodní společnost vyplácela zálohy na podíl na zisku společníkovi, jelikož bez řádně uzavřené závěrky společnosti, nelze jasně určit, zda vůbec bylo dosaženo zisku. Další podmínka, která by bránila vyplacení podílu na zisku vyplývá z ustanovení § 65a obch. z.. Tj. jsou-li v účetnictví společnosti v aktivech vykazovány zřizovací výdaje jako dlouhodobý majetek, musí být tento majetek účetně odepsán nejpozději v průběhu pěti let od vzniku veřejné obchodní společnosti. Dokud není tento majetek zcela účetně odepsán, je jakékoliv vyplacení podílu na zisku zakázáno, ledaže disponibilní zdroje, z nichž lze jinak vyplácet podíly na zisku, a nerozdělený zisk minulých období jsou nejméně rovny neodepsané části zřizovacích výdajů. Pokud jsou splněna všechna zákonná a popřípadě ze společenské smlouvy vyplývající pravidla, nic nebrání samotnému rozdělení zisku mezi společníky v. o. s., a to dle společenské smlouvy, nebo pokud společenská smlouva nic nestanoví, podle zákonné úpravy, vyplývající z ustanovení § 82 obch. z..

4.2.2 PRÁVO SPOLEČNÍKA NA VYPOŘÁDACÍ PODÍL

Dalším majetkovým právem společníka je právo na tzv. vypořádací podíl. Vypořádací podíl lze definovat jako majetkovou hodnotu představující podíl na majetku veřejné obchodní společnosti.⁵¹ Právo na vypořádací podíl společníkovi vzniká v případě,

⁴⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. Poznámka pod čarou. S. 90.

⁵⁰ Účetní závěrka nemůže být společníky jakkoliv měněna, ovšem je možné, aby byla z nařízení společníků, pokud je chybně sestavena, opravena, popřípadě může být přezkoumána její pravdivost. DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 89.

⁵¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 101.

že jeho účast ve veřejné obchodní společnosti zanikla, a to jiným způsobem, než převodem⁵² nebo přechodem podílu.⁵³ Další podmínkou je, že veřejná obchodní společnost i bez účasti takového společníka dál trvá, v případě, že by zánik účasti společníka veřejné obchodní společnosti znamenal zároveň i zánik společnosti samotné, náleželo by takovému společníkovi právo na podíl na likvidačním zůstatku. Práva na vypořádací podíl se nelze předem právoplatně vzdát, tím ovšem není vyloučeno následné vzdání se již vzniklého vypořádacího podílu.

Obecnou úpravu podílu a jeho vypořádání, nalezneme v ustanovení § 61 obch. z.. Toto ustanovení je vlastní všem formám společností. Speciální úpravu pro vypořádání podílu veřejné obchodní společnosti nalezneme v ustanovení § 89 obch. z..

Pravidla pro vypočítání výše vypořádacího podílu společníka jsou totožné jako pravidla pro vypočítání podílu na likvidačním zůstatku veřejné obchodní společnosti. Výše řečené vyplývá z ustanovení § 89 obch. z., které odkazuje na pravidla obsažená v ustanovení § 92 obch. z. a subsidiárně taktéž v ustanovení § 61 odst. 2 obch. z. To prakticky znamená, že ustanovení § 92 obch. z. se použije vždy, a to i v případě že výpočet likvidačního zůstatku stanoví společenská smlouva. V souvislosti s tímto odkazem na ustanovení § 92 obch. z. vyvstává otázka, zda-li je ustanovení § 89 obch. z. kogentního charakteru nebo nikoli. Jestliže by totiž ustanovení § 89 obch. z. bylo kogentního charakteru, nebylo by absolutně možné, jakkoli upravit podmínky výpočtu vypořádacího podílu.⁵⁴ Podle I. Štenglové nelze ovšem tento závěr jednoznačně podpořit. A to z důvodu, že jestliže ustanovení § 89 obch. z. odkazuje na ustanovení § 92 obch. z., které je svým charakterem dispozitivní, není důvod proč by ustanovení § 89 obch. z. nemohlo být taktéž dispozitivního charakteru.⁵⁵

⁵² Pokud společník převede svůj podíl smlouvou na třetí osobu, dochází k vypořádání hodnoty podílu mezi účastníky smlouvy a převodci právo na vypořádací podíl nevzniká.

⁵³ Judikatura: Jud SR 11/2003 s. 381: 1. vystupující a přistupující společníci veřejné obchodní společnosti nemohou vypořádat ukončení a nabytí účasti ve společnosti mezi sebou, ale musí je vypořádat se sama společnost. 2. Společníci veřejné obchodní společnosti se mohou dohodnout na vypořádacím podílu nad rámec stanovený zákonem.

⁵⁴ Judikatura: Rozsudek NS CR sp. zn. 29 Cdo 2254/2007, ze dne 22.4.2009. Skutečnost, že je způsob určení výše vypořádacího podílu upraven odchylně od zákonné úpravy nebrání tomu, aby se všichni společníci v konkrétním případě dohodli na tom, jakým způsobem bude určena výše vypořádacího podílu společníka, jehož účast ve společnosti končí. To samozřejmě za předpokladu, že taková dohoda nebude odporovat zákonu ani jej obcházet (tj. nebude např. poškozovat věřitele společnosti) a nebude ani rozporná s dobrými mravy či zásadami poctivého obchodního styku.

⁵⁵ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 10. podstatně rozšířené vydání.* Praha: C. H. Beck, 2005. 1515 s. ISBN 80-7179-346-9., str. 298. s. 305.

Stejného názoru je i prof. I. Pelikánová, která dodává, že není důvod jakkoli omezovat smluvní svobodu společníků v této otázce.⁵⁶

Ke specifickým právním skutečnostem, ze kterých následně vzniká právo na vypořádací podíl, se pojí i specifický rozhodný den, který je důležitou právní skutečností pro výpočet výše vypořádacího podílu společníka. Těmito právními skutečnostmi jsou:

1. Právo na vypořádací podíl společníkovi vzniká, jestliže společníkovi zanikla účast ve veřejné obchodní společnosti změnou společenské smlouvy dle ustanovení § 83. obch. z. Rozhodným dnem pro výpočet výše vypořádacího podílu odstoupivšího společníka se stává den účinnosti změny společenské smlouvy.

2. Právo na vypořádací podíl vzniká společníkovi, jenž podal výpověď z veřejné obchodní společnosti. Tato možnost přichází v úvahu pouze v případě, že je veřejná obchodní společnost založena na dobu neurčitou, jak vyplývá z ustanovení § 88 odst. 1 písm. a) obch. z.

Rozhodnou právní skutečností pro výpočet výše vypořádacího podílu je poslední den příslušného účetního období.

3. V případě smrti společníka nebo zániku právnické osoby, vzniká právo na vypořádací v případě, že podíl nepřechází na právního nástupce nebo dědice. Úpravu nalezneme v ustanovení § 88 odst. 1 písm. c), d) obch. z. Rozhodný den, dle kterého se vypočítá výše vypořádacího podílu u fyzické osoby, je den smrti. U právnické osoby se rozhodným dnem stává zánik právnické osoby.

4. Právo společníka na vypořádací podíl vzniká, jestliže účast společníka zanikla prohlášením konkursu na jeho majetek nebo byl insolvenční návrh zamítnut pro nedostatek majetku, dle ustanovení § 88 odst. 1 písm. e) obch. z. Rozhodnou skutečností pro výpočet vypořádacího podílu je den právních účinků prohlášení konkursu na majetek společníka nebo zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku společníka.

5. Právo na vypořádací podíl vzniká, jestliže byl podíl společníka postižen výkonem rozhodnutí nebo exekucí dle ustanovení § 88 odst. 1 písm. f) obch. z. Rozhodný den

⁵⁶ Pelikánová, Irena. Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]. 2. díl, §§ 56-104e. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5., str. s. 473.

pro vypočítání vypořádacího podílu je vydání exekučního příkazu k postižení podílu společníka po právní moci usnesení soudu o nařízení exekuce.

6. Právo na vypořádací podíl vzniká společníkovi, jenž byl zbaven nebo omezen ve způsobilosti k právním úkonům. Tímto zbavením nebo omezením způsobilosti dle ustanovení § 88 písm. g) obch. z., totiž zaniká společníkovi účast ve veřejné obchodní společnosti. Dnem, kterým nabylo rozhodnutí soudu právní moci se stává rozhodným dnem pro vypočítání výše vypořádacího podílu.

7. Právo společníka na vypořádací podíl vzniká, jestliže společník přestal dle ustanovení § 88 odst. 1 písm. g), h) splňovat podmínky pro účast ve v. o. s. Den, kterým společník přestal splňovat podmínky pro účast ve veřejné obchodní společnosti podle ustanovení § 76 odst. 2 obch. z., se stává rozhodným dnem pro výpočet výše vypořádacího podílu.

8. Právo na vypořádací podíl vzniká, jestliže na základě návrhu některého ze společníků veřejné obchodní společnosti soud rozhodl o vyloučení společníka pro závažné porušování jeho povinností dle ustanovení § 90 odst. 2 obch. z. Zde se stává rozhodným dnem pro výpočet výše vypořádacího podílu, datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o vyloučení takového společníka.

9. Jestliže dědic společníka vypověděl svou účast ve veřejné obchodní společnosti dle ustanovení § 91 obch. z., vzniká tomuto dědici právo na vypořádací podíl. Poslední den výpovědní lhůty se stává rozhodným pro výpočet výše vypořádacího podílu.

Samotný výpočet výše vypořádacího podílu lze docílit dvěma způsoby. První z nich spočívá v tom, že výše vypořádacího podílu se zjistí z vlastního kapitálu veřejné obchodní společnosti zjištěného ke dni zániku účasti společníka ve společnosti podle řádné, mimořádné nebo mezitímní účetní uzávěrky k tomuto dni sestavené.⁵⁷ Druhý způsob musí určit společenská smlouva, a to tak, že se výše vypořádacího podílu vypočte z čistého obchodního majetku společnosti. Jestliže má být taková úprava ve společenské smlouvě platná, je nutné pro výpočet čistého obchodního majetku veřejné obchodní společnosti jmenovat znalce, a to dle ustanovení § 59 obch. z. Veřejná obchodní společnost si vhodného znalce může vybrat, ovšem, aby mohl být jmenován, musí splňovat určité

⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 103.

kritérium. Tímto kritériem je nezávislost znalce vůči veřejné obchodní společnosti a zároveň nezávislost na jejích společnících. Veřejná obchodní společnost, ač má právo výběru nezávislého znalce, jmenování této osoby spadá do výlučné pravomoci soudu. To znamená, že veřejná obchodní společnost si vhodného kandidáta vybere, následně zašle návrh na jmenování této osoby věcně příslušnému soudu,⁵⁸ a ten je o jmenování znalce povinen do 15 dnů od doručení návrhu rozhodnout.⁵⁹ Soud má v zásadě dvě možnosti, jak rozhodnout o jmenování takto navrženého znalce. První z nich je, že znalece soud odmítne jmenovat. Soud tedy není návrhem osoby znalce vázán. Ve druhém případě soud znalce bez výhrad jmenuje. V obou výše řečených případech je naopak veřejná obchodní společnost rozhodnutím soudu vázána. Soud taktéž může na návrh veřejné obchodní společnosti znalce odvolat. A to jestliže znalec závažným způsobem porušuje své povinnosti. Soud je povinen rozhodnout o odvolání do 15 dnů od doručení návrhu. Honorář znalce za odvedenou práci si stanoví veřejná obchodní společnost a znalec mezi sebou, pokud tak neučiní, odměnu stanoví na návrh jedné ze stran soud.

Jmenovaný znalec je povinen postupovat podle zákona č. 36/1967 Sb., o soudních znalcích a tlumočnících a dále podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky vydané k jeho provedení.

Vypořádací podíl se vyplácí v penězích, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného. Jak, ale podotýká T. Dvořák ve své publikaci, není možné, aby byla společenská smlouva formulována tak, že je pouze na vůli veřejné obchodní společnosti, jakou formou bude vypořádací podíl společníkovi vyplacen. Tj. jestli v penězích nebo naturální formou.⁶⁰ Společenská smlouva by se v této části stala spornou se zákonem na základě ustanovení § 269 odst. 3 obch. z. a bylo by nutné dodatečně podmínky výplaty vypořádacího podílu upravit.⁶¹ Dále se vypořádací podíl vyplácí k rukám bývalého společníka, popřípadě k rukám právního nástupce. Výše řečené neplatí vždy, a to v případech, kdy byla ukončena účast

⁵⁸ Dle zákona tj. ustanovení § 9 odst. 3 písm. c) o. s. ř. je věcně příslušným krajský soud. Místní příslušnost je pak dána ustanovením § 85 odst. 3 a ustanovením § 85a o. s. ř., tj. místo v jehož obvodu má veřejná obchodní společnost své sídlo.

⁵⁹ Účastníkem řízení je navrhovatel, tj. veřejná obchodní společnost, a osoba navržená, tj. znalec. Jedná se o zvláštní druh nesporného řízení, na něž se jinak použije ustanovení § 200e o. s. ř.

⁶⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 105.

⁶¹ Judikatura: Rozsudek NS CR sp. zn. 29 Odo 146/2003, ze dne 21. 8. 2003.

společníkovi ve veřejné obchodní společnosti z důvodu prohlášení konkursu na jeho majetek. V tom případě se vypořádací podíl vyplácí k rukám insolvenčního správce. Druhá výjimka vyplývá v důsledku ukončení účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti na základě výkonu exekuce. V tomto případě se vypořádací podíl vyplácí přímo k rukám oprávněného. Při samotné výplatě vypořádacího podílu se nejprve použije hodnoty splaceného vkladu bývalého společníka, a až následně se vyplácí poměrná část na bývalého společníka připadající. V případě, že čistý obchodní majetek veřejné obchodní společnosti nedosahuje hodnoty výše vypořádacího podílu bývalého společníka, je možné vyplatit pouze částku nižší.

Jak vyplývá z ustanovení § 61 odst. 3 obch. z., splatnost vypořádacího podílu nastává po uplynutí tří měsíců a počíná běžet ode dne schválení účetní závěrky. Pakliže by veřejná obchodní společnost bez vážného důvodu⁶² účetní závěrku neschválila, stává se návrh na vyplacení vypořádacího podílu splatným uplynutím tří měsíců ode dne, kdy měla být účetní závěrka schválena. Pokud byl veřejnou obchodní společností navrhnut a následně jmenován soudem znalec, právo na vyplacení vypořádacího podílu bývalého společníka se stává, dle ustanovení § 61 odst. 3 obch. z., taktéž splatné po uplynutí tří měsíců ode dne, kdy byl znalecký posudek doručen. V obou případech si společníci ve společenské smlouvě mohou lhůtu stanovit odlišně,⁶³ ovšem v mezích dobrých mravů. Jelikož dle judikatury, nepřiměřeně dlouhá lhůta pro splatnost vypořádacího podílu má za následek neplatnost společenské smlouvy v této části.⁶⁴

Právo na vypořádací podíl se promlčuje v režimu obchodního zákoníku dle ustanovení § 392 odst. 1 a ustanovení § 397 obch. z.. Tj. v obecné čtyřleté promlčecí lhůtě ode dne jeho splatnosti.

4.2.2.1 VYPOŘÁDACÍ PODÍL BÝVALÉHO SPOLEČNÍKA VE VZTAHU KE SPOLEČNÉMU JMĚNÍ MANŽELŮ

Vystupujícímu společníkovi, který nabyl svůj podíl ve veřejné obchodní společnosti před uzavřením manželství, se prostředky po vyplacení vypořádacího podílu stávají výlučně jeho majetkem. To samé platí i v případě, že bylo manželství uzavřeno

⁶² Vážným důvodem pro neschválení závěrky může být např. nepochybná nesrovnalost v údajích účetní závěrky.

⁶³ Tj. zkrátit nebo prodloužit.

⁶⁴ Judikatura: Usnesení NS CR sp. zn. 29 Odo 433/2004, ze dne 16.11. 2004.

před vznikem účasti jednoho z manželů ve veřejné obchodní společnosti, a to pouze za podmínky, že manžel použil k nabytí podílu ve společnosti výlučně svého majetku. V neposlední řadě, jestliže mají manželé společné jmění manželů zúžené soudem na věci tvořící obvyklé vybavení domácnosti nebo je vznik společného jmění manželů vyhrazen ke dni zániku manželství a některý z manželů použil k nabytí podílu ve společnosti výlučně svého majetku, stávají se i prostředky po vyplacení vypořádacího podílu výlučně jeho majetkem. Pokud však manželé mají společné jmění manželů v zákonem stanoveném rozsahu a manžel použil prostředky ze společného jmění manželů na získání podílu, připadají prostředky získané z vypořádacího podílu do společného jmění manželů vždy.⁶⁵

4.2.2.2 VRÁCENÍ JIŽ VYPLACENÉHO VYPOŘÁDACÍHO PODÍLU PŘI OBNOVENÍ ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Obnovení účasti bývalého společníka ve veřejné obchodní společnosti může nastat z několika právních skutečností. První z nich je, že byl na majetek bývalého společníka zrušen konkurs z jiných důvodů než po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek společníka je zcela nepostačující. Druhým důvodem pro obnovení účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti je, že byl zastaven výkon exekuce nebo zastaven výkon rozhodnutí. Jestliže se takto obnovuje členství ve veřejné obchodní společnosti, je “staronový“ společník povinen vypořádací podíl, pokud již byl vyplacen, ve stejné formě vrátit. Pokud tak z nějakého důvodu nelze učinit,⁶⁶ je pravděpodobné, že staronový společník bude povinen nahradit vyplacení vypořádacího podílu v penězích, a to v případě, že si strany nedohodly možnost jinou. Lhůta k vrácení nebo nahrazení vyplaceného vypořádacího podílu činí dva měsíce. Tato lhůta počíná plynout dnem právní moci rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. V druhém případě dnem právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu.

⁶⁵ DVORÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 105.

⁶⁶ Vypořádací podíl byl vyplacen např. v naturáliích, které byly bývalým společníkem spotřebovány, popřípadě zničeny.

4.2.3 PRÁVO NA PODÍL NA LIKVIDAČNÍM ZŮSTATKU

Dalším velmi důležitým a základním⁶⁷ právem společníka je právo na podíl na likvidačním zůstatku veřejné obchodní společnosti. Toto právo podle ustanovení § 92 obch. z. vzniká společníkovi až v případě, kdy veřejná obchodní společnost dokončila proces likvidace. Nutnou podmínkou je, že společník musí být i po skončení procesu likvidace veřejné obchodní společnosti stále společníkem. Protože v případě, že by ukončil svou účast ve společnosti dříve, než je proces likvidace dokončen, nevzniklo by odstupujícímu společníkovi právo na podíl na likvidačním zůstatku, nýbrž pouze právo na vypořádací podíl.⁶⁸ Společník se svého práva na likvidačním zůstatku může právoplatně vzdát, ovšem není přípustné, aby společníkovi toto právo bylo upřeno.⁶⁹

Jak z logiky vyplývá, právo na podíl na likvidační zůstatek může vzniknout pouze v případě, že svým majetkem veřejná obchodní společnost převyšuje své závazky. Jinými slovy po ukončení procesu likvidace musí nutně zůstat určitý majetek k rozdělení mezi společníky.⁷⁰

Pokud společenská smlouva stanovila vkladovou povinnost společníků veřejné obchodní společnosti, právo na podíl na likvidační zůstatek takto vzniká nejprve společníkům, kteří svůj vklad splatili. Tuto přednost na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku společníkovi, jenž částečně, nebo v plné výši splatil svůj vklad do veřejné obchodní společnosti, obchodní zákoník zachovává v celé úpravě obchodních společností.⁷¹ V případě, že likvidační zůstatek veřejné obchodní společnosti nedosahuje výše všech splacených vkladů, obchodní zákoník v témže ustanovení § 92 zakládá povinnost poměrného rozdělení likvidačního zůstatku, jež bude vyplývat z výše podílů jednotlivých společníků veřejné obchodní společnosti. To připadá v úvahu, jestliže část nebo celý vklad společníka nelze nijak

⁶⁷ Dle prof. I. Pelikánové je právo na podíl na likvidačním zůstatku jedním ze základních společenských práv ve všech formách obchodních společností a bez ohledu na jeho konkrétní podobu vznikne ve všech právních rádech, kde se vůbec veřejná obchodní společnost vyskytne. (PELIKÁNOVÁ, Irena. *Veřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní*. Vyd. 1. Praha: Orac, 2002. 282 s. ISBN 80-86199-49-5. s. 82.)

⁶⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 218.

⁶⁹ Judikatura: Pokud společník veřejné obchodní společnosti způsobil svým jednáním společnosti škodu, lze za splněných zákonných podmínek provést započtení vzájemných pohledávek, není to však zákonný důvod pro zánik jeho nároku na podíl na likvidačním zůstatku. Právní rozhledy 11/2000, s. 518.

⁷⁰ Likvidační zůstatek je čistý majetkový zůstatek, který nakonec vyplyne z provedené likvidace.

⁷¹ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 10. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 1515 s. ISBN 80-7179-346-9., s. 309. tzv. zásada preference.

vrátit. Ustanovení § 92 obch. z. je dispozitivní a je tedy možné, aby společenská smlouva stanovila podmínky odchylně. Jak podotýká T. Dvořák ve své práci, „společenská smlouva přitom může upravit tuto otázku jakkoliv, pouze s respektem k zákonným principům dobrých mravů a ekvity.“⁷² V úvahu připadá zejména rozdělení té části likvidačního zůstatku, která zbude po zaplacení splacených vkladů, podle výše vkladů.⁷³

Dle obchodního zákoníku rozdělení likvidačního zůstatku veřejné obchodní společnosti vždy zpracovává jmenovaný likvidátor. Takto jmenovaný likvidátor následně na návrh společníků veřejné obchodní společnosti provádí v zákonem stanoveném postupu, dle ustanovení § 75 odst. 1 obch. z., všechny právní úkony k provedení likvidace. Likvidátor při ukončení procesu likvidace sestaví zprávu, kterou následně předloží společníkům ke schválení. Jestliže některý ze společníků s návrhem na rozdělení likvidačního zůstatku sestaveného likvidátorem nesouhlasí, může se takto dotčený společník v prekluzivní lhůtě tři měsíců ode dne, kdy byl návrh na rozdělení likvidačního zůstatku projednán společníky, domáhat přezkoumání tohoto návrhu u soudu. Zároveň je nutné dodat, že dle ustanovení § 75 odst. 1 obch. z. nesouhlas společníka s návrhem na likvidační zůstatek nebrání výmazu veřejné obchodní společnosti z obchodního rejstříku.

Konečné rozdělení likvidačního zůstatku může nastat až ve chvíli, kdy jsou se svými pohledávkami uspokojeni všichni řádně a včas přihlášení věřitelé. Dále nelze rozdělit likvidační zůstatek do doby, než uplyne prekluzivní tří měsíční lhůta, ve které, jak již bylo zmíněno výše, může společník nespokojený s návrhem rozdělení likvidačního zůstatku žádat přezkoumání tohoto návrhu soudem. Zákon taktéž nepřipouští výplatu záloh na podíl na likvidačním zůstatku. Zde ještě existuje zvláštní případ, ve kterém nelze rozdělit likvidační zůstatek mezi společníky. Ten spočívá v situaci, kdy pohledávka řádně a včas přihlášeného věřitele nebyla stále uspokojena, a to z důvodu, že se tato pohledávka jeví jako sporná, nebo se nestala dosud splatnou. V tomto případě zákon chrání věřitele tak, že společníkům není dovoleno likvidační zůstatek společnosti mezi sebe jakkoli rozdělit. A to do doby, než je takovému věřiteli poskytnuta odpovídající jistota podle ustanovení § 556 obč. z..

⁷² DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 218.

⁷³ Ivana Štenglová, Stanislav Plíva, Miloš Tomsa a kolektiv *Obchodní zákoník*, 12.vydání 2009, Praha 2009, 1397 s. 334.

4.3 NEMAJETKOVÁ PRÁVA SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

4.3.1. STATUTÁRNÍ ORGÁN VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

4.3.1.1 ÚVODNÍ VÝKLAD

Statutární orgán⁷⁴ veřejné obchodní společnosti upravuje ustanovení § 85 obch. z., zároveň je nutné dodat, že je to jediný ex lege obligatorně zřízený orgán veřejné obchodní společnosti. Zákon ovšem nevyklučuje, jak podotýká JUDr. T. Dvořák, zřízení dalších fakultativních orgánů veřejné obchodní společnosti.⁷⁵

Na rozdíl od výkonu obchodního vedení, které směřuje výhradně dovnitř společnosti, je statutárnímu orgánu přiznána působnost jak k jednání za právnickou osobu, tak i k obchodnímu vedení společnosti.

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti se stávají všichni společníci veřejné obchodní společnosti. A to za předpokladu, že společenská smlouva nestanoví statutárním orgánem pouze některé společníky nebo pouze společníka jednoho.⁷⁶

Obchodní zákoník tedy předpokládá několik variant utvoření statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti. V této souvislosti se vedla v právní teorii debata,⁷⁷ která měla za cíl ujasnit pojem „kolektivní a monokratický statutární orgán“ a potažmo i samotný způsob rozhodování. Tato debata byla ukončena novelou č. 370/2000 Sb.,⁷⁸ která tuto právně teoretickou otázku vyřešila následujícím způsobem: Jak již bylo řečeno, statutárním orgánem se mohou stát všichni společníci nebo pouze určitý počet společníků. V tom případě mluvíme o statutárním orgánu kolektivním, a to i v případě, že jednatelem je každý

⁷⁴ Podle ustanovení § 13 odst. 1 obch. z., za právnickou osobu jedná statutární orgán nebo zástupce.

⁷⁵ Dvořák, Tomáš. Osobní obchodní společnosti. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnické osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 144.

⁷⁶ Tato možnost vyplývá z ustanovení § 85 odst. 1 druhé věty.

⁷⁷. K tomu srovnej: Pelikánová, Irena. Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu). 2. díl, §§ 56-260, Obchodní společnosti a družstvo. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998. 1307 s. Zákony - komentáře. ISBN 80-7201-130-8. s. 276. nebo Pelikánová, Irena. Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]. 2. díl, §§ 56-104e. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5., str. 444. Dále Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 10. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 1515 s. ISBN 80-7179-346-9., str. 298. Dále Eliáš, Karel. Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998. xxxii, 426 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 3-406-43272-7. s. 102, pozn. 108.

⁷⁸ Nutno dodat, že se i v současné době občas objevují odlišné názory. K tomu srovnej: Dědič, Jan a kol. Obchodní zákoník: komentář. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv. ISBN 80-7273-071-1. s. 781. Dále I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání, Praha: C.H. Beck, 2006. 1508 s. ISBN 80-7179-487-2 s. 312.

ze společníků zvlášť. Naopak, pokud se statutárním orgánem stává pouze jeden společník, mluvíme o statutárním orgánu monokratickém.

4.3.1.2 VZNIK FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti se může stát pouze a její společník. Přičemž, aby společník tuto funkci mohl zastávat, musí splnit určitá zákonná kritéria. tj. být způsobilý k výkonu funkce. Těmito kritérii jsou:

1. U společníka nesmí být překážka k výkonu funkce vyplývající z ustanovení § 381 obch. z..
2. Společník veřejné obchodní společnosti nemůže být zároveň i jejím prokuristou.

Pokud má post statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti zastávat společník, jenž je právnická osoba, musí výše řečené podmínky splňovat statutární orgán společnosti nebo její zástupce.

Z ustanovení § 381 obch. z. vyplývají určité překážky, které nepřipouští společníkovi veřejné obchodní společnosti, aby se stal jejím statutárním orgánem. Tyto překážky jsou následující:

1. Společník vykonával funkci statutárního orgánu nebo byl členem statutárního nebo jiného orgánu právnické osoby, která je podnikatelem přičemž na majetek této právnické osoby byl prohlášen konkurs nebo byl insolvenční návrh proti takové právnické osobě zamítnut pro nedostatek majetku. Překážka u této osoby trvá alespoň po dobu jednoho roku před podáním insolvenčního návrhu, případně před vznikem povinnosti této právnické osoby podat insolvenční návrh na její majetek.

2. Překážka u společníka trvá po dobu tří let ode dne právní moci:

- a) usnesení o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení,

- b) usnesení, že majetek dlužníka je zcela nepostačující,
- c) usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku.

K překážkám výše uvedeným se nepřihlíží za situace, kdy:

- a) je konkurs zrušen z jiných důvodů, než po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek dlužníka není postačující,
- b) jestliže jde o likvidátora, který splnil povinnost podat insolvenční návrh stanovený insolvenčním zákonem,
- c) jestliže jde o osobu, která byla zvolena do funkce po prohlášení konkursu na majetek právnické osoby,
- d) jestliže jde o osobu, která se domůže v řízení podle zvláštního právního předpisu určení, že dosavadní funkci vykonávala s péčí řádného hospodáře.

Dále překážka vyplývající z ustanovení § 381 obch. z. odpadá, jestliže byly o dané skutečnosti společníci řádně informováni, a přesto společníka do funkce statutárního orgánu jmenovali.

Pokud u společníka nastane překážka vyplývající z ustanovení § 381 obch. z. již za trvání funkce statutárního orgánu, jsou možné v zásadě dva způsoby, jak tento rozpor se zákonem vyřešit. V prvním případě mají společníci možnost do tří měsíců od zjištění této právní skutečnosti uzavřít písemnou dohodu s úředně ověřenými podpisy,⁷⁹ že nadále trvají na setrvání takového společníka ve funkci statutárního orgánu. Druhá varianta spočívá v marném uplynutí tří měsíční lhůty, po které funkce ze zákona zaniká.

⁷⁹ Většinové rozhodnutí společníků, vyplývající z ustanovení § 79 obch. z. a společenské smlouvy nepřipadá v úvahu, jelikož ustanovení 381 odst. 7. obch. z. je v tomto případě *lex specialis*.

4.3.1.3 JMENOVÁNÍ SPOLEČNÍKA DO FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Společník, který splňuje výše zmíněná zákonná kritéria se tak stává způsobilý k výkonu funkce statutárního orgánu. Přičemž jmenování do funkce může nastat několika způsoby.

1. Společenská smlouva nebude při vzniku společnosti nijak upravovat členy statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti. V tom případě se statutárním orgánem stávají všichni společníci.⁸⁰ V tomto případě se statutární orgán nemusí do společenské smlouvy jakkoli zapisovat.

2. Společenská smlouva při vzniku společnosti stanoví, že statutárním orgánem jsou všichni společníci veřejné obchodní společnosti.

3. Společenská smlouva při vzniku společnosti funkci statutárního orgánů přizná pouze určitému počtu společníků veřejné obchodní společnosti.

4. Společenská smlouva při vzniku společnosti určí statutárním orgánem pouze jednoho společníka veřejné obchodní společnosti.

Za trvání veřejné obchodní společnosti může funkce statutárního orgánu společníkovi vzniknout změnou společenské smlouvy. Účinností změny společenské smlouvy se stává společník statutárním orgánem společnosti. Dalším způsobem vzniku funkce statutárního orgánu za trvání veřejné obchodní společnosti je možný pouze v případě, že jsou splněny podmínky vyplývající z ustanovení § 85 odst. 3. obch. z..

4.3.1.4 PRÁVNÍ VZTAH SPOLEČNÍKA VE FUNKCI STATUTÁRNÍHO ORGÁNU A VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Jakmile se společník stane statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti, vzniká zde určitý synallagmatický právní vztah, který je vyjádřen určitými právy společníka

⁸⁰ V tomto případě není nutné zapisovat statutární orgán do společenské smlouvy. Opačném případě, kdy statutární orgán má zastávat určitý počet společníků, nebo pouze jediný, je nutné tuto skutečnost do společenské smlouvy uvést.

na straně jedné a určitými povinnostmi společníka na straně druhé. Věcně vzniká tento vztah mezi společníkem a veřejnou obchodní společností.

Společník, který je konstituován statutárním orgánem společnosti, musí především po vzniku funkce bezodkladně vyrozumět rejstříkový soud, který následně tuto skutečnost deklaratorně zapíše do spisu. V případě, že by rejstříkový soud zamítl zápis statutárního orgánu, činila by tato právní skutečnost jmenování společníka do funkce od počátku neplatnou.⁸¹ Tímto odmítnutím zápisu nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře. Povinnost zápisu statutárního orgánu do spisu rejstříkovým soudem odpadá, při prvním vzniku statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti, a to v případě, že si ve společenské smlouvě statutární orgán nijak neupravují.

V okamžiku, kdy se společník stává statutárním orgánem, je jeho povinností bez zbytečných průtahů začít vykonávat přidělenou funkci.

4.3.1.5 PŮSOBNOST STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Působnost statutárního orgánu vyplývá z ustanovení § 20 odst. 1 obč. z., který stanoví, že statutární orgán je oprávněn činit všechny úkony, a to ve všech věcech. Zde je míněno právní jednání společnosti vůči třetím osobám. Toto ustanovení zároveň nelze chápat neomezeně, neboť z logiky věci vyplývá, že statutární orgán nemůže činit takové právní úkony, ke kterým je veřejná obchodní společnost právně nezpůsobilá. Z dalšího pohledu do působnosti statutárního orgánu patří taktéž obchodní vedení společnosti. Ovšem tuto a další určité působnosti statutárního orgánu si mohou společníci ve společenské smlouvě omezit. Nutno dodat, že toto omezení není účinné vůči třetím osobám. A to i v případě, že o takovém omezení třetí osoba věděla. Pro třetí osobu je totiž vždy rozhodující stav zápisu v obchodním rejstříku. Proto, kdyby statutární orgán překročil svou působnost, byl by takový právní úkon platný,⁸² zároveň by se však statutární orgán vystavoval odpovědnosti za případnou škodu, která by vznikla ostatním společníkům a veřejné obchodní společnosti.

⁸¹ Ustanovení § 30 obch. z.

⁸² Zde je nutno uvést, že neplatný by byl takový právní úkon, který není statutární orgán ze zákona vůbec oprávněn vykonat. Např. změna společenské smlouvy, bez souhlasu ostatních společníků veřejné obchodní společnosti.

Omezení působnosti statutárního orgánu, která jsou účinná vůči třetím osobám, mohou být uložena několika způsoby. Prvním z nich je podání insolvenčního návrhu insolvenčnímu soudu. Omezení je v tomto případě účinné doručením návrhu soudu, přičemž má za následek omezení dlužníka nakládat s majetkovou podstatou, které vyplývá z ustanovení § 111 ins. z.. Vyhlášení konkurzu na veřejnou obchodní společnost má za následek přechod oprávnění nakládat s majetkem společnosti ze statutárního orgánu na insolvenčního správce. Práva a povinnosti, které nebyly převedeny na insolvenčního správce, dále vykonává statutární orgán. A to za podmínky naprosté součinnosti statutárního orgánu s insolvenčním správcem.

Dalším způsobem omezení působnosti statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti je případ, kdy společnost vstupuje do likvidace. Zde je působnost statutárního orgánu převedena na likvidátora, přičemž pokud není likvidátor jmenován, nebo jestliže funkce likvidátora pověřené osoby skončila a není ustanoven likvidátor nový, plní povinnosti související s likvidací veřejné obchodní společnosti stávající statutární orgán.

Poslední způsob, který omezuje působnost statutárního orgánu, vyplývá z ustanovení § 67a obch. z.. Toto ustanovení stanoví nutné udělení předchozího souhlasu společníků při určitých právních úkonech. Např. uzavření smlouvy o převodu podniku.

4.3.1.6 JEDNATELSKÉ OPRAVNĚNÍ STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Jedno ze základních práv statutárního orgánu je oprávnění jednat jménem právnické osoby navenek, tedy činit právní úkony vůči třetím osobám. Jak již bylo řečeno výše, oprávnění samostatně jednat jménem veřejné obchodní společnosti vlastní všichni společníci, a to v případě, že společenská smlouva nestanoví podmínky jiné. Společníci se tedy mohou ve společenské smlouvě dohodnout např. na kolektivním rozhodování, nebo že společníci A a B mohou jednat jménem společnosti jediné v součinnosti, přičemž společník C a D budou oprávnění jednat samostatně. Taková úprava ve společenské smlouvě nemůže být chápána jako omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti.⁸³ Za podmínky, že by byl člen kolektivního statutárního orgánu

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo 1082/2005.

oprávněn k jednání jménem společnosti pouze na základě společného konsenzu, byl by se právní úkon učiněný samostatně absolutně neplatný.

4.3.1.7 ZÁNİK FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Při zániku funkce statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti zaniká i tento závazkový právní vztah mezi společníkem a společností samotnou. Ten je vyjádřen hlavně určitými právy a povinnostmi.⁸⁴ Samotný zánik je spojen s několika právními skutečnostmi, přičemž zánik funkce je vždy účinný od okamžiku, kdy je proces zániku právně perfektní, a to bez ohledu na stav zápisu v obchodním rejstříku.⁸⁵

4.3.1.7 ZÁNİK FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU Z DŮVODU SMRTI SPOLEČNÍKA, ZÁNÍKU PRÁVNICKÉ OSOBY. KTERÁ BYLA STATUTÁRNÍM ORGÁNEM, ZÁNÍKU VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI A ZÁNÍKU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Funkce statutárního orgánu jakožto fyzické osoby je nepřenositelná, a to i v případě, že by nástupce splňoval všechny zákonné podmínky, tedy nebyla by zde překážka k výkonu funkce statutárního orgánu. Z tohoto vyplývá, že smrtí fyzické osoby funkce statutárního orgánu bezpodmínečně zaniká.

Funkce statutárního orgánu právnické osoby zaniká v případě zániku společnosti samotné. Zánik členství společníka, ať už z jakéhokoliv důvodu, v právnické osobě, která je ve funkci statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti, neznamená zánik funkce samotné, nicméně tak činí funkci statutárního orgánu po jistou dobu zcela nefunkční.

Zánik, tedy výmaz veřejné obchodní společnosti z obchodního rejstříků je příčinou i zánikem funkce statutárního orgánu.

⁸⁴ Např. oprávnění jednat za veřejnou obchodní společnost a jako povinnost stojící na straně druhé, např. informační povinnost vůči ostatním společníkům i vůči ostatním společníkům ve funkci statutárního orgánu.

⁸⁵ Zásada PUBLICITY.

Jak již bylo řečeno výše, statutárním orgánem se může stát pouze společník veřejné obchodní společnosti, z toho vyplývá, že se zánik účasti společníka zaniká i funkce statutárního orgánu.

4.3.1.8 ZTRÁTA ZPŮSOBILOSTI SPOLEČNÍKA K VÝKONU FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Zánik funkce statutárního orgánu na základě ztráty způsobilosti lze rozdělit do dvou způsobů. Prvním z nich je vznik překážky dle ustanovení § 381 obch. z.. Zde funkce zaniká v zásadě vždy. Tedy v případě, že se ostatní společníci nedohodnou ve lhůtě tři měsíců, že souhlasí s trváním funkce statutárního orgánu společníka. Druhým způsobem je ztráta způsobilosti být společníkem veřejné obchodní společnosti, zde zaniká jak společnický poměr, tak i funkce statutárního orgánu.⁸⁶

4.3.1.9. ZAMÍTNUTÍ FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU REJSTŘÍKOVÝM SOUDEM

Jak již bylo řečeno výše, společník jmenovaný do funkce statutárního orgánu musí bezodkladně vyrozumět rejstříkový soud. V případě, že by rejstříkový soud zamítl zápis statutárního orgánu, funkce statutárního orgánu by v takové situaci zanikla právní mocí tohoto rozhodnutí.

4.3.1.10 NEPOTVRZENÍ SPOLEČNÍKA DO FUNKCE STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Jestliže vznikne společníkovi překážka vyplývající z ustanovení § 381 obch. z., zaniká tato funkce, jak již bylo zmíněno výše, po uplynutí tří měsíční lhůty.

⁸⁶ Ustanovení § 88 odst. 1 písm. h) obch. z..

4.3.1.11 UPLYNUTÍM FUNKČNÍHO OBDOBÍ STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Obchodní zákoník nijak nezakazuje, aby si společníci ve společenské smlouvě stanovili jmenování společníka do funkce statutárního orgánu na dobu určitou. V případě, že si společníci tuto úpravu ve společenské smlouvě zvolí, mandát zaniká po uplynutí určené doby.⁸⁷ Pokud byl do funkce statutárního orgánu jmenován pouze jeden společník, dnem následujícím po uplynutí funkčního období se stávají všichni společníci statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti. Samotná existence mandátu na dobu určitou nebrání společníkovi, aby sám rezignoval, popřípadě, aby ostatní společníci statutární orgán z funkce vyloučili toliko změnou společenské smlouvy.

4.3.1.12 REZIGNACE SPOLEČNÍKA NA FUNKCI STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

Odstoupení z funkce statutárního orgánu je možné vždy, a to i v případě, že změna společenské smlouvy nebude z nějakého důvodu možná. Tato možnost je upravena v ustanovení § 85 odst. 3 obch. z., a dále pak vyplývá z čl. 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť jak samo ustanovení říká, nikdo nesmí být nucen vykonávat svou funkci proti své vůli. Rezignace je možná na základě oznámení, které musí být doručeno všem společníkům a veřejné obchodní společnosti. Výpověď společníka je účinná a zavazuje ostatní společníky doručením oznámení posledního z nich. Ode dne doručení oznámení posledního ze společníků počíná plynout lhůta jednoho měsíce, po kterou musí odstupující společník vykonávat jemu uložené povinnosti vyplývající z funkce statutárního orgánu společnosti a to na základě zákona a podmínek stanovených ve společenské smlouvě. Až po uplynutí této lhůty pověření zaniká, to ovšem neplatí bezvýjimečně. Zde totiž mohou nastat situace, které nesnesou odkladu a je v zájmu společnosti, aby byly tyto záležitosti bezodkladně vyřešeny. V případě, že by tak odstupující společník neučinil, vystavoval by se riziku, že bude čelit odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout, jelikož by dle zákona nepostupoval s péčí řádného hospodáře. Následkem rezignace monokratického statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti se stávají všichni ostatní společníci ze zákona statutárním orgánem a taktéž ex lege dochází ke změně společenské

⁸⁷ Ustanovení § 578 obč. z..

smlouvy. Za situace, kdy rezignuje člen kolektivního statutárního orgánu, počet společníků jmenovaných statutárním orgánem se pouze snižuje a práva a povinnosti kolektivního statutárního orgánu zůstávají nedotčena. Zde se pouze jako v předchozí situaci mění ze zákona společenská smlouva. Zpětvzetí výpovědi je možné pouze za předpokladu, že všichni společníci bez výjimky budou souhlasit.

4.3.2 OBCHODNÍ VEDENÍ VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

4.3.2.1 ÚVODNÍ VÝKLAD

Obchodní vedení⁸⁸ veřejné obchodní společnosti lze definovat jako právní úkony společníků (výkon rozhodnutí), které upravují vnitřní poměry ve společnosti a zároveň řídí podnikatelský záměr a vývoj společnosti. Tím je bezpochyby míněna, hlavně organizace a řízení společnosti, jakožto řízení zaměstnanců, rozhodování o provozních záležitostech, tj. např. zásobování, odbyt, reklama, vedení účetnictví apod.⁸⁹ Z výše uvedeného vyplývá, že do obchodního vedení nespadá jednání jménem společnosti, tedy právní úkony směřující vůči třetím osobám, ovšem zde je nutné uvést, že to neplatí bezvýjimečně. V některých případech na rozhodnutí učiněné v rámci obchodního vedení navazuje jednání jménem společnosti, a to tam, kde k realizaci takového rozhodnutí je nutné právní jednání ve vztahu ke třetím osobám.⁹⁰ Obchodním vedením mohou být pověřeni ti samí společníci, kteří jsou pověřeni jednáním jménem společnosti.⁹¹ Právo na obchodní vedení veřejné obchodní společnosti přiznává obchodní zákoník ve svém ustanovení § 81 všem společníkům, a to pouze pokud si ve společenské smlouvě společníci nestanoví podmínky jiné. To znamená, že společníci mohou modifikovat společenskou smlouvu tak, že pověří výkonem obchodního vedení pouze určité společníky, nebo pouze společníka jednoho, a to v rámci zásad mezi nimi dohodnutých. Zde ještě existuje možnost rozdělit působnost obchodního vedení, např. část společníků bude pověřena obchodním vedením směřující

⁸⁸ Starší komecialistická literatura používala obrat „pravidelná opatření“ Malovský – Wenig, A. Příručka obchodního práva. Praha: Prospektum, 1997, s. 163 a násl.

⁸⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. S 117. Dále: judikatura: Rozhodnutí NS CR, sp. zn. Odon 2/97: Obchodním vedením společnosti se rozumí rozhodování o vnitřních záležitostech společnosti, její řízení, zejména rozhodování o realizaci její podnikatelské činnosti uvnitř společnosti. (Právní rozhledy 8/1997).

⁹⁰ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 10. podstatně rozšířené vydání*. Praha: C. H. Beck, 2005. 1515 s. ISBN 80-7179-346-9. s. 292.

⁹¹ Jednání jménem společnosti náleží do pravomoci statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti.

k řízení zaměstnanců, přičemž další část společníků, jež je pověřena obchodním vedením společnosti, bude mít v kompetenci správu účetnictví atp. Za situace, kdy jsou obchodním vedením pověřeni pouze určití společníci nebo pouze společník jeden, ostatní nepověření společníci svá práva k obchodnímu vedení zčásti nebo zcela pozbývají. V případě, že je pověřen obchodním vedením pouze jeden společník, jeho rozhodnutí nevyžadují dalších souhlasů společníků. Naopak v případě, že jsou obchodním vedením pověřeni dva a více společníků, musí rozhodovat na základě zásad mezi nimi sjednanými. Nad tyto zásady musí společníci ještě dbát zásad, které mezi sebou společníci pověřeni obchodním vedením dohodli se společníky nepověřenými obchodním vedením. Další povinností vztahující se ke společníkovi, popřípadě společníkům pověřeným k obchodnímu vedení, je bezpochyby povinnost dbát platné právní úpravy České republiky, dodržovat podmínky sjednané ve společenské smlouvě a rozhodnutí kolektivu všech společníků přijatá majoritou hlasů. Právě v případě kolektivního rozhodování zákon⁹² stanoví jeden hlas pro každého společníka, přičemž je zde opět možnost odchýlit se od zákonné úpravy a stanovit si ve společenské smlouvě rozdílnost v počtu hlasů, které budou náležet jednotlivým společníkům. Je to právě poslední věta § 81 odst. 2 obch. z., která stanoví, že neurčí-li společenská smlouva něco jiného, má každý společník jeden hlas. To je ovšem nadbytečné, neboť z ustanovení § 79 odst. 3 poslední věty obch. z. plyne totéž: rozhodování o zásadách, kterými je pověřený společník povinen se řídit, patří do rozhodování o ostatních záležitostech veřejné obchodní společnosti podle § 79 odst. 2 obch. z. zcela nepochybně.⁹³ Konečně, pověřeným k obchodním vedením ex lege nemůže být nikdo jiný než společník.

4.3.2.2 VZNIK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Pověření obchodním vedením společnosti vzniká všem společníkům veřejné obchodní společnosti A to v případě, že si podmínky společníci neupraví odchylně od zákonné úpravy. Za situace, kdy se obchodní vedení nikterak ve společenské smlouvě neupravuje, společníci nemají povinnost údaje o společnicích zapisovat do společenské smlouvy. V tom případě jsou

⁹² Ustanovení § 81 odst. 2. obch. z..

⁹³ K tomu srovnej: DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 169.

společníci zavázáni k obchodnímu vedení každý samostatně a v mezích zásad mezi nimi dohodnutých. V opačném případě, kdy se tento vnitřní vztah upravuje, je povinností údaje o právech a povinnostech všech společníků pověřených k obchodnímu vedení ve společenské smlouvě uvést. Dalším možným způsobem je změna společenské smlouvy za trvání veřejné obchodní společnosti, kdy se např. okruh společníků pověřených k obchodnímu vedení společnosti zúží ze všech společníků pouze na některé, popřípadě jednoho samotného společníka a nakonec se tak může dít i naopak, kdy změna společenské smlouvy určité společníky vyjme z obchodního vedení a tím se naplní podmínky ustanovení § 81 obch. z. a stanou se tak pověřenými k obchodnímu vedení společnosti všichni společníci. Z pověření k obchodnímu vedení společnosti vzniká společníkům, popřípadě společníkovi, podmíněný právní vztah k obchodnímu vedení, ve kterém se projevují určitá nabytá práva a povinnosti.

4.3.2.3 ZÁNÍK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍ VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Jak již bylo řečeno výše, pokud se společníci nebo určitý počet společníků nebo pouze jeden společník stanou pověřenými obchodním vedením, vzniká tak právní vztah mezi veřejnou obchodní společností a tímto neurčeným nebo určeným počtem společníků. Tento vztah je podmíněn právě mandátem, který propůjčuje určitá práva a povinnosti pověřeným společníkům k obchodnímu vedení. Z výše uvedeného vyplývá, že při zániku pověření k obchodnímu vedení společnosti zanikají i tyto práva a povinnosti vztahující se k výkonu obchodního vedení.

4.3.2.3.1 ZÁNÍK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍ Z DŮVODU ZÁNÍKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Zánik pověření k obchodnímu vedení může nastat několika způsoby. Prvním z nich bych uvedl způsob, kdy společník zaniká se svou účastí ve společnosti samotné, jelikož logickou úvahou, jak již bylo zmíněno výše, obchodním vedením může být pověřen pouze a jenom společník veřejné obchodní společnosti. To znamená, že jestliže zaniká účast

společníka ve veřejné obchodní společnosti, musí nutně se zánikem jeho účasti ve společnosti zaniknout i pověření k obchodnímu vedení veřejné obchodní společnosti.

4.3.2.3.2 ZTRÁTA ZPŮSOBILOSTI SPOLEČNÍKA POVĚŘENÉHO OBCHODNÍ VEDENÍ

Pověření k obchodnímu vedení společníkovi zaniká, pokud vznikne u společníka překážka podle ustanovení § 381 odst. 1 obch. z.. Pověření k obchodnímu vedení společníkovi zaniká posledním dnem tří měsíční lhůty podle ustanovení § 381 obch. z..

4.3.2.3.3 ZÁNÍK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍM Z DŮVODU UPLYNUTÍ FUNKČNÍHO OBDOBÍ

Obchodní zákoník nezakazuje pověření určitého okruhu společníků obchodním vedením veřejné obchodní společnosti na určitý čas. Pokud by si takovou možnost společníci ve společenské smlouvě stanovili, zaniklo by pak pověření obchodním vedením společnosti uplynutím stanovené doby ve společenské smlouvě. Stanovené funkční období se počítá podle ustanovení § 122 obč. z.. Po uplynutí stanovené doby mandátu společníků pověřených obchodním vedením společnosti se stávají všichni společníci veřejné obchodní společnosti pověřenými do obchodního vedení.

4.3.2.3.4 VÝPOVĚĚD' POVĚŘENÍ K OBCHODNÍMU VEDENÍ SPOLEČNÍKEM

Společník pověřený k obchodnímu vedení může na svůj mandát rezignovat. To je možné pouze na základě písemné výpovědi, která musí být doručena všem společníkům a veřejné obchodní společnosti samotné. Výpověď' společníka je účinná a zavazuje ostatní společníky doručením oznámení poslednímu z nich. Ode dne doručení oznámení poslednímu ze společníků počíná plynout lhůta jednoho měsíce, po kterou musí odstupující společník vykonávat jemu uložené povinnosti v obchodním vedení společnosti, a to na základě zákona

a podmínek stanovených ve společenské smlouvě. Až po uplynutí této lhůty pověření zaniká, to ovšem neplatí bezvýjimečně. Zde totiž mohou nastat situace, které nesnesou odkladu a je v zájmu společnosti, aby byly tyto záležitosti bezodkladně vyřešeny. V případě, že by tak odstupující společník neučinil, vystavoval by se riziku, že bude čelit odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout, jelikož by dle zákona nepostupoval s péčí řádného hospodáře. Důležitý následek, který je spojen s výpovědí společníka, spočívá v tom, že dnem účinnosti oznámení výpovědi se stávají ostatní společníci ze zákona pověřenými obchodním vedením veřejné obchodní společnosti, a to i v případě, že by odstupujícím byl pouze jeden společník z určitého počtu pověřených osob k obchodnímu vedení. Zpětvzetí výpovědi je možné pouze za předpokladu, že všichni společníci bez výjimky budou souhlasit. Co se obsahu týká, zde musejí být jasně formulované důležité důvody výpovědi z pověření k obchodnímu vedení společnosti. Co se myslí důležitými důvody, není v současné době jasně definováno, a proto je nutné ony závažné důvody zkoumat pouze v konkrétních případech. Mohou jimi být např. závažné zdravotní potíže společníka nebo člena rodiny společníka atp. Další teoretický problém vzniká, zda musí být nutně důležité důvody, tedy více než jeden důležitý důvod k výpovědi z pověření k obchodnímu vedení, nebo zda-li bude postačovat důležitý důvod pouze jeden. Podle všeho však postačí i jediný důvod, neboť obchodní zákoník výslovně dva nebo vícero důvodů nepožaduje a jednotné a množné číslo sám používá značně promiscue.⁹⁴

4.3.2.3.5 ODVOLÁNÍ SPOLEČNÍKA POVĚŘENÉHO OBCHODNÍM VEDENÍM

Obchodní zákoník ve svém ustanovení § 81 stanoví, že pokud si společníci nestanoví podmínku neodvolatelnosti společníka pověřeného obchodním vedením společnosti, je ze zákona tento společník odvolatelný vždy, a to jestliže se na tom dohodnou ostatní společníci. V takovém případě se hlasování o zániku pověření k obchodnímu vedení vylučovaný společník neúčastní. Zároveň je velice důležité uvést, že ustanovení § 81 obch. z. nijak nezakazuje úpravu podmínek ve společenské smlouvě, které se vztahují ke způsobu odvolání společníka pověřeného k obchodnímu vedení veřejné obchodní společnosti.

⁹⁴ K tomu srovnej: DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 172.

To znamená, že si společníci samozřejmě mohou stanovit vedení obchodní společnosti, stejně tak i způsob hlasování o výpovědi, kdy bude stačit k odvolání společníka z obchodního vedení různý počet hlasů, místo jednomyslnosti rozhodnutí všech společníků. Tento způsob je možné použít i za podmínek, že společenská smlouva nebude jakkoliv odvolání z obchodního vedení veřejné obchodní společnosti upravovat, jelikož si společníci ve společenské smlouvě mohou upravit generálně formu hlasování a k tomu i počet hlasů na každého společníka jednotlivě. Důvody, které by vedly k hlasování o sesazení společníka pověřeného obchodním vedením, se nemusí nutně vztahovat k porušování povinností spojených s obchodním vedením společnosti, a to v případě, že důvod k výpovědi vznikne na základě podmínek stanovených ve společenské smlouvě. Dnem účinnosti rozhodnutí o odvolání společníka z obchodního vedení veřejné obchodní společnosti nastává změna společenské smlouvy, přičemž tato změna společenské smlouvy závisí na změně počtu společníků pověřených k obchodnímu vedení veřejné obchodní společnosti. V případě, že k obchodnímu vedení společnosti bylo smluvně⁹⁵ zavázáno dva a více společníků, tento počet se snižuje o společníka vyloučeného z obchodního vedení. Avšak, v případě že byl smluvně zavázán pouze jeden společník k obchodnímu vedení, dnem účinnosti odvolání se společenská smlouva mění a přiznává práva a povinnosti k obchodnímu vedení všem společníkům, a to i společníkovi, který byl z obchodního vedení odvolán.⁹⁶ Nelze zde jinak, než souhlasit s názorem pana JUDr. Dvořáka, že tato konstrukce je přinejmenším podivná.⁹⁷ Odvolání odvolatelného společníka pověřeného obchodním vedením společnosti lze taktéž dosáhnout soudní cestou. V takovém případě návrh může podat kterýkoliv ze společníků k příslušnému krajskému soudu, který je rejstříkovým soudem veřejné obchodní společnosti, a to tehdy, jestliže pověřený společník podstatně porušuje povinnosti při výkonu obchodního vedení. Soud bude zkoumat “podstatnost“ porušení povinností hlavně pomocí ustanovení § 345 odst. 2 obchodního zákoníku.⁹⁸ S použitím tohoto ustanovení by bylo možno podstatné porušení povinností obchodního vedoucího vymezit

⁹⁵ Obchodní vedení není pojmově v podstatě nic jiného, než smluvní závazek společníka vůči veřejné obchodní společnosti.

⁹⁶ Ustanovení § 81 obch. z. nijak speciálně vyloučení jediného pověřeného společníka obchodním vedením neřeší.

⁹⁷ K tomu srovnej: DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 170.

⁹⁸ K tomu srovnej: ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 80-7179-391-4. S 119. A dále k tomu srovnej: DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 171.

jako takové porušení, při němž porušující společník musel v okamžiku, kdy byl ostatními obchodním vedením pověřen, vědět nebo mohl rozumně a s přihlédnutím k účelu společenské smlouvy předvídat to, že ostatní by neměli zájem jej při tomto jeho chování obchodním vedením pověřit.⁹⁹ Dnem právní moci rozhodnutí soudu dochází ke změně společenské smlouvy na základě jiné právní skutečnosti. Důsledky této změny ve společenské smlouvě mohou být opět dva a jsou totožné, jako u odvolání odvolatelného společníka z obchodního vedení na základě vnitřního hlasování společníků ve veřejné obchodní společnosti. (Viz: poslední odstavec str. 14).

4.3.2.3.6 ZÁNIK NEODVOLATELNÉHO POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍ

V případě, že je pověření obchodním vedením společnosti ve společenské smlouvě upraveno jako neodvolatelný post, je v takovém případě možné dosáhnout odvolání společníka pouze a jenom soudní cestou. A to za stejných podmínek, které mohou uplatnit společníci při odvolání odvolatelného společníka. Dnem právní moci rozhodnutí soudu dochází ke změně společenské smlouvy na základě jiné právní skutečnosti. Důsledky této změny ve společenské smlouvě mohou být opět dva a jsou totožné, jako u odvolání odvolatelného společníka z obchodního vedení na základě vnitřního hlasování společníků ve veřejné obchodní společnosti. (Viz: poslední odstavec str. 14).

4.3.2.3.7 ZÁNIK POVĚŘENÍ SPOLEČNÍKA OBCHODNÍM VEDENÍ NA ZÁKLADĚ ZMĚNY SPOLEČENSKÉ SMLOUVY

Kromě výše řečeného soudního řízení, kterým lze dosáhnout odvolání neodvolatelného společníka pověřeného k obchodnímu vedení společnosti, existuje ještě možnost změny společenské smlouvy, resp. změna z ustanovení o neodvolatelnosti společníka pověřeného k obchodnímu vedení veřejné obchodní společnosti na odvolatelného, popřípadě toto ustanovení ze společenské smlouvy vyškrtnout. Při této změně společenské

⁹⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. S 119. A dále k tomu srovnej: DVORÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnické osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 171.

smlouvy je však zapotřebí souhlasu všech společníků, tedy i společníka, který má být následně z postu obchodního vedení sesazen.

4.3.3 PRÁVO SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI NA INFORMACE

Právo na informace je dalším nemajetkovým právem společníka veřejné obchodní společnosti. Toto oprávnění je zakotveno v ustanovení § 81 odst. 5. obch. z., které stanoví, že společník pověřený obchodním vedením společnosti je povinen na požádání informovat ostatní společníky o všech záležitostech společnosti. Dále je pak každý společník oprávněn nahlížet do všech dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje anebo k tomu zmocnit auditora nebo daňového poradce. Jak již tedy vyplývá ze samotného ustanovení, právo na informace je spjato s kontrolou pověřených společníků k obchodnímu vedení veřejné obchodní společnosti. Stejně oprávnění však platí i pro společníka vůči statutárnímu orgánu veřejné obchodní společnosti.

Způsob, jakým se bude společník dožadovat těchto informací, není zákonem nijak upraven, tudíž je možné, aby toto oznámení bylo učiněno písemnou nebo ústní formou.

V případě, že společník tedy požádá o informace, které se týkají veřejné obchodní společnosti, je společník, který je pověřen k obchodnímu vedení, povinen tyto informace bezodkladně sdělit, popřípadě propůjčit k dané skutečnosti relevantní dokumenty. Tj. např. kupní smlouvy, účetní závěrku, účetní doklady apod. Právě z důvodu, že společník nemusí být nutně v daném oboru vzdělán,¹⁰⁰ zákon společníkovi přiznává právo si ke kontrole dokumentů zmocnit auditora nebo daňového poradce, který má z titulu své profese zákonem uloženou povinnost mlčenlivosti.¹⁰¹

Ustanovení § 81 odstavce 5 obch. z. má kogentní charakter a není tedy možné se od této právní úpravy ve společenské smlouvě jakkoli odchýlit, popřípadě toto právo zcela vyloučit.

¹⁰⁰ Např. Ekonomické vzdělání tj. účetnictví apod.

¹⁰¹ Dle názoru T. Dvoráka je však nejasné, z jakého důvodu zákon hovoří pouze o auditorech a daňových poradcích, jelikož i jiné osoby znalé účetnictví mohou společníkovi pomoci. Je zde třeba využít interpretace a dovozovat, že společník může zmocnit i jiné osoby, např. účetní, nikoliv však notáře nebo advokáty. (DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 100.)

V neposlední řadě je nutné podotknout, že podle T. Dvořáka se tradičně sporným jeví zodpovězení otázky, zda má společník právo na informace o skutečnostech, které spadají do režimu obchodního tajemství.¹⁰²

Porušení povinnosti poskytnout žádané informace pověřeným společníkem k obchodnímu vedení¹⁰³ může vést k žalobě dle ustanovení § 82a obch. z..

4.3.4 PRÁVO SPOLEČNÍKA ROZHODOVAT O VŠECH VÝZNAMNÝCH ZÁLEŽITOSTECH VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Mezi další nemajetková práva se řadí rozhodování společníků o významných skutečnostech veřejné obchodní společnosti. Obchodní zákoník právo rozhodovat o všech významných skutečnostech svěřuje v určitých otázkách, které jsou podstatné z hlediska existence a činnosti veřejné obchodní společnosti do výhradní působnosti kolektivu všech společníků.¹⁰⁴ Tento kolektiv společníků ovšem nezakládá žádný orgán veřejné obchodní společnosti, a to z důvodu, že taková právní úprava pro veřejnou obchodní společnost neexistuje. Jak podotýká JUDr. T. Dvořák, zákon nevyklučuje možnost, aby si společníci ve společenské smlouvě stanovili fakultativní orgán veřejné obchodní společnosti. Jestliže by si takto společníci ve společenské smlouvě fakultativní orgán vytvořili, neměla by tato skutečnost vliv na rozhodování společníků z kogentních zákonných ustanovení. Tudíž, rozhodování společníků dle kogentních ustanovení musí být vždy dodrženo.

Rozhodování společníků veřejné obchodní společnosti je zakotveno v ustanovení § 79 obch. z.. Právo na rozhodování společníka o významných záležitostech veřejné obchodní společnosti se dle tohoto předpisu vztahuje zejména k rozhodování o změně společenské smlouvy, následně pak k rozhodování o ostatních záležitostech veřejné obchodní společnosti. Nutno podtrhnout, že ustanovení § 79 obch. z. je dispozitivního charakteru a zákon ponechává zásadně úpravu práv a povinností společníků veřejné obchodní společnosti

¹⁰² K tomu srovnej. (DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 100.)

¹⁰³ Taktéž u statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti.

¹⁰⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 92.

na společenské smlouvě. Pouze v případě, že společníci ve společenské smlouvě úpravu práv a povinností vynechají, budou se podmínky řídit obchodním zákoníkem.

Z ustanovení § 79 odst. 1 obch. z. vyplývá, že ke změně společenské smlouvy je potřeba souhlasu všech společníků veřejné obchodní společnosti, pokud tento zákon nestanoví něco jiného. Třetí věta téhož odstavce pak připouští, že společenská smlouva může určit, že k její změně postačuje souhlas většiny společníků. Druhý odstavec se pak týká již výše řečeného práva na rozhodování o ostatních záležitostech veřejné obchodní společnosti. Tento odstavec stanoví, že k rozhodnutí o ostatních záležitostech je zapotřebí souhlasu všech společníků, nestanoví společenská smlouva nebo zákon, že postačí souhlas většiny společníků. A konečně, třetí odstavec doplňuje pokud je podle společenské smlouvy k rozhodnutí podle odstavců 1 a 2 dostačující souhlas většiny společníků, má každý ze společníků jeden hlas. I zde pak existuje dispozice, která spočívá v tom, že si společníci mohou ve společenské smlouvě stanovit počet hlasů připadající na jednoho společníka odlišně.

Společenská smlouva může stanovit různý počet hlasů na jednoho společníka, ovšem za respektování podmínky dobrých mravů vyplvajících z ustanovení § 3 odst. 1 obč. z.. Nesmí proto být počet hlasů jednotlivých společníků stanoven zjevně svévolně, v takovém případě by byla taková úprava absolutně neplatná.¹⁰⁵ Rozdílný počet hlasů společníků lze stanovit např. ve vazbě na výši vkladu určitého společníka anebo na význam či rozsah vykonávaných činností společníkem.¹⁰⁶ Ovšem před takovým způsobem stanovení počtu hlasů jednotlivých společníků JUDr. T. Dvořák varuje. Problém spatřuje v tom, že takový klíč ke stanovení počtu hlasů jednotlivých společníků veřejné obchodní společnosti popírá její osobní charakter a naopak připodobňuje spíše ke společnostem kapitálovým. Pouze konsensuální rozhodování společníků veřejné obchodní společnosti je správné řešení a k úpravám takového druhu by se nemělo ve společenské smlouvě vůbec přistupovat.¹⁰⁷ K této problematice se vyjadřuje taktéž I Štenglová, jenž uvádí, že „jestliže je ke změně společenské smlouvy či k přijetí jiných rozhodnutí ve věcech

¹⁰⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 93.

¹⁰⁶ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 10*. Praha: C. H. Beck, 2005. 1508 s. ISBN 80-7179-487-2. s. 306.

¹⁰⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 94.

společnosti potřeba souhlasu všech společníků, není možná jakákoli modifikace jejich rovného vlivu na rozhodování, bez ohledu na to, jaký je jejich význam či přínos pro společnost.“¹⁰⁸

Zákon připouští, aby společenská smlouva stanovila při rozhodování společníků veřejné obchodní společnosti v situacích, kde postačuje pouze souhlas většiny, stanovení různého počtu hlasů na jednotlivé společníky. Výše řečená úprava nebude ovšem v praxi pravděpodobně příliš častá.

4.3.5 PRÁVO SPOLEČNÍKA PODAT JMÉNEM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI ŽALOBU

Právo podat jménem společnosti žalobu na společníka bylo vloženo zákonem č. 370/2000 Sb., a to v ustanovení § 82a obch. z., ze kterého vyplývají dva možné způsoby represe vůči společníkovi, který neplní své povinnosti, k nimž se zavázal ve společenské smlouvě a které vyplývají ze zákona. V první řadě se jedná o žalobu na náhradu škody proti společníkovi, který odpovídá za vzniklou škodu veřejné obchodní společnosti. Ve druhém případě se jedná o žalobu, která řeší porušení vkladové povinnosti společníka, tedy žaloba o splacení vkladu.

Obecně platí, že k podání žaloby proti společníkovi, jak vyplývá z výše zmíněného ustanovení, přísluší statutárnímu orgánu veřejné obchodní společnosti. Pouze v případě, že statutární orgán právní kroky k vymožení pohledávky nečiní, je k podání žaloby legitimován společník, jenž statutárním orgánem není. Taktéž je společník legitimován k podání žaloby vůči statutárnímu orgánu samotnému. Tj. např. v případě, že statutárním orgánem je pouze jeden společník veřejné obchodní společnosti.¹⁰⁹

V každém případě, jestliže legitimovaný společník podává žalobu proti jinému společníkovi na náhradu škody, která vznikla společnosti nebo žalobu o splacení vkladu, je žalující společník oprávněn veřejnou obchodní společnost v řízení zastupovat. V takové

¹⁰⁸ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 10. podstatně rozšířené vydání.* Praha: C. H. Beck, 2005. 1515 s. ISBN 80-7179-346-9. s. 289.

¹⁰⁹ V případě, že se totiž bude jednat o kolektivní statutární orgán, legitimován k podání žaloby, bude dle mého názoru, člen statutárního orgánu sám vůči druhému členu statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti.

případě společník nejedná v řízení před soudem jako statutární orgán či jiný orgán, nýbrž jako zákonný zástupce veřejné obchodní společnosti.

Ustanovení poslední věty je logickým důsledkem úpravy dispozice se žalobním návrhem v občanském soudním řádu. Protože společník žaluje jako zákonný zástupce veřejné obchodní společnosti, je třeba vyloučit možnost, že by jiná osoba, oprávněná jednat jménem společnosti či ji ve sporu zastupovat, mohla vzít žalobu zpět. Jinak by totiž společníci, kteří jsou statutárním orgánem společnosti a kteří svojí nečinností vyvolali potřebu žaloby společníka, jenž statutárním orgánem není, mohli vzít již podanou žalobu zpět.¹¹⁰

Tato novela byla důsledkem právní mezery v řešení konfliktů mezi společníky uvnitř veřejné obchodní společnosti, jelikož do té doby, bez těchto dvou institutů, nezbývala společníkům v těchto situacích jiná možnost, než postup dle ustanovení § 90 obch. z., tj. návrh na vyloučení společníka soudem, který závažně porušuje své povinnosti vyplývající ze společenské smlouvy. Nebo návrh na zrušení společnosti rozhodnutím soudu pro závažné porušování povinností jedním ze společníků.

4.4 POVINNOSTI SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

4.4.1 POVINNOST SPOLEČNÍKA POSTUPOVAT S PÉČÍ ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE

Dle ustanovení § 79a obch. z., které bylo vloženo zákonem č. 370/2000 Sb., je společník¹¹¹ povinen při plnění svých povinností postupovat s péčí řádného hospodáře. Účelem tohoto ustanovení je dle důvodové zprávy, stanovit základní míru péče, se kterou je společník povinen postupovat při svých povinnostech.¹¹² Tj. ustanovení tohoto paragrafu určuje, že míra péče vynaložená při plnění povinností společníka má být péčí řádného

¹¹⁰ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1508. ISBN 80-7179-487-2. s. 311.

¹¹¹ Všichni společníci veřejné obchodní společnosti, a to bez ohledu na to, zda-li jsou statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti, nebo jsou pověřeni obchodním vedením. Dle JUDr. T. Dvořáka je toto ustanovení projevem nedomyšlenosti a zbytečně neodůvodněnou tvrdostí zákonodárce. K tomu srovnej: Dvořák, T. Osobní obchodní společnosti. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, str. 109.

¹¹² Důvodová zpráva k tomu uvádí: požadavek péče řádného hospodáře předpokládá, „že společník řádně pečující o záležitosti společnosti dovede rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu a dovede tuto pomoc pro společnost zajistit.“ Poslanecká sněmovna Parlament ČR, III. volební období, parlamentní tisk č. 47/0, Důvodová zpráva. Zvláštní část, Čl. I, bod 70.

hospodáře, tedy péčí řádnou, obezřetnou, preferující potřeby a zájmy společnosti před zájmy a potřebami společníka. Jinými slovy společník je povinen při vyřizování zájmů společnosti postupovat s péčí, se kterou by postupoval řádný hospodář při vyřizování záležitostí vlastních. Požadavek péče řádného hospodáře nezahrnuje požadavek odborné kvalifikace při plnění povinností společníka, zahrnuje však jeho snahu o to, aby záležitosti společnosti byly vyřízeny co nejlépe.¹¹³

Pojem péče řádného hospodáře ve své publikaci vymezuje JUDr. T. Dvořák takto: „výkon vědomé rozhodovací činnosti na základe dostatečných informací, konané v dobré víře ve prospěch veřejné obchodní společnosti bez preferování vlastních soukromých zájmů, opírající se o racionální základy, vykonávané odborně, po všech stránkách profesionálně, při zachování povinné mlčenlivosti, zejména pak dodržení obchodního tajemství, ale i zachování dobré pověsti veřejné obchodní společnosti a nevyzrazení jakýchkoliv jiných neveřejných informací.“¹¹⁴

Péči řádného hospodáře lze pro jednotlivé společníky veřejné obchodní společnosti ve společenské smlouvě upravit odchylně, nicméně minimální míra stanovená výše uvedeným kogentním ustanovením bude stále přetrvávat. Tato úprava ve společenské smlouvě bude hlavně spočívat v právech a povinnostech společníků, jež budou pověřeni obchodním vedením a dále u společníků, jež budou jmenováni statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti, jelikož z těchto funkcí budou následně vyplývat určitá specifická práva a povinnosti, které budou v pravomoci a působnosti těchto určených společníků.

Jak opět konstatuje pan T. Dvořák ve své publikaci, z funkce statutárního orgánu a obchodního vedení vyplývají určitá zákonem stanovená pravidla, které lze označit jako rozsah povinností vztahující se ke správě cizího majetku. Společníkovi veřejné obchodní společnosti je proto uloženo:

1. Vykonyvat svou působnost s péčí řádného hospodáře.
2. Zachovyvat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech.
3. Dodržovat zákaz konkurence.

¹¹³ JUDr. Ivana Štenglová, JUDr. Stanislav Plíva, JUDr. Miloš Tomsa, a kolektiv, Obchodní zákoník, 11. vydání, 2006, s. 306, k tomu srovnej: Raban, P. a kol., Obchodní zákoník, 6. doplněné vydání, Praha: EUROUNION Praha, s.r.o., 2009, s. 186.

¹¹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 110.

4. Dodržovat rozhodnutí kolektivu společníku.

5. Respektovat meze svých kompetencí a kompetenční vztahy uvnitř společnosti.¹¹⁵

Společník, který poruší zásadu jednat s péčí řádného hospodáře, se vystavuje riziku odpovědnosti za škodu, která může veřejné obchodní společnosti a ostatním společníkům vzniknout. Dále se taktéž společník vystavuje riziku odpovědnosti za škodu, která tímto jednáním může vzniknout třetí osobě. V nejkrajnějším případě může porušení péče řádného hospodáře vést i k neplatnosti právního úkonu, takto učiněného.¹¹⁶ Dalším důsledkem porušení povinnosti společníka postupovat s péčí řádného hospodáře může být podání žaloby statutárním orgánem v. o. s. nebo jejími společníky dle ustanovení § 90 obch. z. tj. vyloučení společníka z veřejné obchodní společnosti a případné zrušení společnosti soudem. Nutno podotknout, že důkazní břemeno je na straně žalobce, nikoli na společníkovi, tedy žalovaného, kterému se porušení zásady postupovat s péčí řádného hospodáře vytýká. Porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, bude soud posuzovat vždy na konkrétních kauzách a na základě konkrétních okolností, které budou vést ke spravedlivému rozhodnutí. Jelikož, co může být považováno v jedné společnosti za běžné jednání s péčí řádného hospodáře může být ve druhé společnosti již porušením této zásady. Dle prof. J. Dědiče by mělo jít o objektivizované hledisko, při němž by se mělo zkoumat, zda by stejným způsobem postupovala i osoba, která je sama podnikatelem a řádně se stará o svůj majetek a chod svého podniku.¹¹⁷

¹¹⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 109.

¹¹⁶ Judikatura: Rozsudek NS CR ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 871/2000. 1. Pokud dva ze tří společníků veřejné obchodní společnosti bez souhlasu třetího prodají nemovitost, která je ve vlastnictví této společnosti, jiné společnosti, jejímiž společníky jsou, a to za cenu podstatně nižší, než za jakou by ji bylo možno v daném čase a místě prodat, a tak objektivně zmenší majetek společnosti, jakož i podíl třetího společníka na likvidačním zůstatku, jde o jednání, které je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, odporuje dobrým mravům a kupní smlouva je proto neplatná. (Právní rozhledy 11/2000, str. 519).

¹¹⁷ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv. ISBN 80-7273-071-1. s. 758.

4.4.2 VKLADOVÁ POVINNOST SPOLEČNÍKA

4.4.2.1 UVODNÍ VÝKLAD

Pojem vklad je v první řadě vymezen v druhé části obchodního zákoníku v ustanoveních § 59 a § 60, která jsou společná všem formám obchodních společností. Následná právní úprava vkladové povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti je upravena v ustanovení § 80 obch. z. Za druhé, ačkoli pojem vklad společníka a podíl ve společnosti spolu úzce souvisí, zákonodárce jasně tyto dva pojmy od sebe oddělil. Jak již tedy bylo výše řečeno, pojem vklad upravuje ustanovení § 59 obch. z., který definuje vklad společníka jako souhrn peněžních prostředků¹¹⁸ nebo jiných penězi ocenitelných hodnot.¹¹⁹ Jinými slovy se jedná o věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které společník vkládá do obchodní společnosti a je penězi ocenitelný. Vkladem však nemohou být pohledávky, které podle § 525 obč. z. nelze postoupit jiné osobě, ani jiné nepřevoditelné majetkové hodnoty.¹²⁰ Dále pak vkladem nemůže být ani vlastní pohledávka vkladatele za společností a dále pak bezdůvodné obohacení nabyté společníkem.¹²¹ Další vymezení nepeněžitých vkladů, které bylo vloženo zákonem č. 370/2000 Sb. spočívá v zákazu nepeněžitého vkladu, který se nevztahuje k předmětu činnosti obchodní společnosti. Toto ustanovení se vztahuje i na veřejnou obchodní společnost.

Z pojetí veřejné obchodní společnosti jako právnické osoby vyplývá, že věci, práva i jiné majetkové hodnoty, které jsou společníky poskytovány na plnění vkladové povinnosti, vstupují do majetku společnosti a společníci k nim nemají nadále žádná práva, zejména nejsou jejich spoluvlastníky.

¹¹⁸ Peněžitý vklad.

¹¹⁹ Nepeněžitý vklad.

¹²⁰ Např. práva autorská.

¹²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, 1375 s. ISBN 978-80-7400-055-3. s 235.

4.4.2.2 VKLADOVÁ POVINNOST SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Zákon při vzniku veřejné obchodní společnosti neukládá povinnost vytvářet základní kapitál společnosti a ani neukládá společníkům veřejné obchodní společnosti vkladovou povinnost,¹²² jak je tomu např. u společnosti s ručeným omezením.¹²³ Na druhou stranu taktéž zákon vytvoření vkladové povinnosti společníkům veřejné obchodní společnosti nijak nezakazuje. To znamená, že při vzniku veřejné obchodní společnosti je možné vkladovou povinnost upravit ve společenské smlouvě.¹²⁴ Následná vkladová povinnost společníků za trvání veřejné obchodní společnosti může vzniknout na základě změny společenské smlouvy.

Vkladovou povinnost společníků při založení veřejné obchodní společnosti lze upravit několika způsoby. Těmito způsoby jsou:

1. Společenská smlouva stanoví vkladovou povinnost pro všechny společníky veřejné obchodní společnosti.
2. Společenská smlouva stanoví vkladovou povinnost pouze pro některé společníky veřejné obchodní společnosti.
3. Společenská smlouva stanoví vkladovou povinnost pouze pro jednoho společníka veřejné obchodní společnosti.

¹²² Jedná se tzv. fakultativní vkladovou povinnost tj. Fakultativními jsou vklady do veřejné obchodní společnosti, protože její platné založení zákon sjednáním vkladové povinnosti nepodmínil: ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: základní otázky*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. XVIII, 340 s. Právo a hospodářství; 2. ISBN 80-7049-090-X. s. 191

¹²³ Jedná se o obligatorní vkladovou povinnost tj. Jedná se o ty vklady, závazek k jejich převzetí je právní podmínkou platnosti společenské smlouvy a platného založení společnosti Fakultativními jsou vklady do veřejné obchodní společnosti, protože její platné založení zákon sjednáním vkladové povinnosti nepodmínil: ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: základní otázky*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. XVIII, 340 s. Právo a hospodářství; 2. ISBN 80-7049-090-X. s. 191

¹²⁴ Jak ovšem podotýká T. Dvořák, lze si jen těžko představit veřejnou obchodní společnost bez počátečního kapitálu, z tohoto důvodu se společníci pravidelně zavazují ke vkladové (ilační) povinnosti ve společenské smlouvě. DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 108.

Vkladová povinnost společníka za trvání veřejné obchodní společnosti může vzniknout jedině na základě změny společenské smlouvy. Úprava vkladové povinnosti společníka změnou společenské smlouvy může být zpravována následovně:

1. Změna ve společenské smlouvě stanoví vkladovou povinnost pro všechny společníky veřejné obchodní společnosti.
2. Změna ve společenské smlouvě stanoví vkladovou povinnost pouze některým společníkům veřejné obchodní společnosti.
3. Změna ve společenské smlouvě stanoví vkladovou povinnost pouze jednomu společníkovi veřejné obchodní společnosti.
4. Změna společenské smlouvy, na jejímž základě přistupuje do společnosti nový společník. Tomuto společníkovi vzniká vkladová povinnost, která byla ve společenské smlouvě upravena ještě před jeho příchodem. To znamená, že vkladová povinnost vzniká každému přistoupivšímu společníkovi do veřejné obchodní společnosti.¹²⁵

Jelikož obchodní zákoník upravuje vkladovou povinnost společníků veřejné obchodní společnosti jen velmi stručně a rámcově, je pro praktickou realizaci této povinnosti žádoucí, aby společenská smlouva vkladové podmínky jasně začlenila.¹²⁶ Tím je hlavně na mysli stanovení maximální výše vkladů, minimální výše vkladů, nebo přesně stanovená výše vkladů, dále způsob oceňování nepeněžitých vkladů a doba splatnosti vkladů, ke které se váže případná sankce z prodlení se splácením vkladové povinnosti.

Společenská smlouva tedy může stanovit maximální nebo minimální, nebo přesnou výši vkladu společníka. Pokud společenská smlouva přesnou výši vkladu nestanoví a místo toho určí pouze minimální popřípadě maximální výši vkladu, může nastat situace, kdy jednotlivé vklady společníků budou různé hodnoty.

Pokud je společníkem do veřejné obchodní společnosti vkládán nepeněžitý vklad, společenská smlouva by měla stanovit způsob ocenění takového vkladu. Dále musí být

¹²⁵ Dle mého názoru je možné taktéž uložit vkladovou povinnost pouze a jenom přistoupivšímu společníkovi, a to i za situace, kdy ostatní zakládající společníci takovou povinnost dle společenské smlouvy nemají. Např. společník A a B založili veřejnou obchodní společnost a ve společenské smlouvě stanovili, že vkladovou povinnost budou mít pouze společníci, kteří do společnosti vstoupí po vzniku samotné společnosti. Taktéž si myslím, že lze ve společenské smlouvě při vzniku veřejné obchodní společnosti stanovit, že vkladovou povinnost mají zakládající společníci, ovšem přistoupivší společník nikoli.

¹²⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 103.

výsledná hodnota nepeněžitého vkladu, jak vyplývá z ustanovení § 59 odst. 3 obch. z., bezpodmínečně uvedena ve společenské smlouvě. Zákon ovšem nepřikazuje ocenění nepeněžitého vkladu znalcem.

Společníci by si taktéž měli ve společenské smlouvě stanovit způsob, jakým má být vklad do veřejné obchodní společnosti vložen. Tj. zda-li je možné splácet vklad ve splátkách, nebo je povinnost uhradit vkladový závazek v plné výši. Pokud zde společenská smlouva bude mlčet, použije se zákonné úpravy a společník bude povinen vklad splnit jednorázově.

Další atribut vkladové povinnosti, který by měl být jasně stanoven, je lhůta pro splacení vkladu společníkem. V případě, že bude lhůta splatnosti vkladu společníka určena společenskou smlouvou, počíná plynout určená lhůta od účinnosti vzniku založení veřejné obchodní společnosti, nebo účinností změny společenské smlouvy za trvání veřejné obchodní společnosti. V druhém případě, že společenská smlouva lhůtu pro splacení vkladu nijak nestanoví, použije se podpůrně ustanovení § 80 obch. z., které určí, že společník je povinen splatit svůj vklad bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti, popřípadě po vzniku své účasti ve společnosti. Z těchto dvou způsobů úpravy splatnosti vkladu existuje výjimka, vymezená insolvenčním zákonem v ustanovení § 250. Tj. Nesplacené pohledávky proti dlužníku se prohlášením konkursu považují za splatné, nestanoví-li zákon jinak. V tomto případě se vklad stává pohledávkou, kterou je veřejná obchodní společnost oprávněna po bývalém společníkovi vymáhat.

Podle I. Štenglové ustanovení § 80 odst. 2 obch. z. vylučuje možnost odstoupení od společenské smlouvy při prodlení společníka se splácením vkladu.¹²⁷ Stejný názor zastávají i prof. J. Dědič¹²⁸ a prof. I. Pelikánová¹²⁹.

A konečně, v případě prodlení se splácením vkladu společníkem¹³⁰ by měla být ve společenské smlouvě stanovena sankce z takového právního jednání. Tuto sankci může společenská smlouva stanovit několika způsoby. Výši úroku z prodlení stanovenou

¹²⁷ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 10. podstatné rozšířené vydání.* Praha: C. H. Beck, 2005. 1515 s. ISBN 80-7179-346-9. s. 291.

¹²⁸ Dedic, J. a kol., *Obchodní zákoník. Komentář.* Praha: Polygon, 2002, str. 761.

¹²⁹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]. 2. díl, §§ 56-104e. 3., přeprac. a dopl. vyd.* Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5., s. 420.

¹³⁰ Ať již na základě prodlení stanovené společenskou smlouvou, nebo podpůrně určenou lhůtou vyplývající z ustanovení § 80 obch. z..

obchodním zákoníkem¹³¹ může společenská smlouva zvýšit nebo snížit. Společenská smlouva může též stanovit, že společník za prodlení se splacením peněžitého vkladu úrok neplatí, anebo že platí úrok z prodlení i při prodlení se splacením nepeněžitého vkladu.¹³² Jestliže společenská smlouva sankci z prodlení vkladové povinnosti nijak neupravuje, použije se ustanovení § 80 obchodního zákoníku, které určí, že z prodlení se splácením peněžitého vkladu je společník povinen platit úrok z prodlení ve výši 20% z dlužné částky.

Splatnost úroku z prodlení upravuje ustanovení § 340 odst. 2 obch. z., které stanoví, že není-li stanovena doba plnění ve smlouvě, v tomto případě společenské smlouvě, je věřitel, zde se jedná o v. o. s., oprávněn požadovat plnění závazku ihned po uzavření smlouvy a dlužník je povinen závazek splnit bez zbytečného odkladu poté, kdy byl věřitelem o plnění požádán.

Další možnou sankcí vůči společníkovi, který neplní svou vkladovou povinnost, může být podání žaloby o splacení vkladu. Legitimován k podání žaloby je statutární orgán veřejné obchodní společnosti, popřípadě pokud tak statutární orgán neučinil, její společníci.¹³³ Posledním a zároveň., dle mého názoru, nejkrajnějším možným způsobem postihu společníka, který je v prodlení se splácením vkladu, je vyloučení společníka na základě rozhodnutí soudu. Žaloba se podává stejným způsobem, jako v předchozím případě, ovšem s tím rozdílem, že se tak děje na základě ust. § 90 odst. 2 obch. z. tj. Společník závažně porušuje své povinnosti, ačkoli byl k jejich plnění řádně vyzván. V tomto případě se bude jednat o neplnění vkladové povinnosti, které je bezpochyby závažným porušením povinností, ke kterým se ve společenské smlouvě společník zavázal. Jak jsem výše zmínil, je dle mého názoru nejkrajnějším, jelikož vyloučení společníka z veřejné obchodní společnosti rozhodnutím soudu může mít za následek zrušení veřejné obchodní společnosti dle ustanovení § 90 odst. 1 obch. z..

Společníci si mohou taktéž ve společenské smlouvě dohodnout, že je možné vložit do společnosti více vkladů, tuto možnost připouští ustanovení § 80 odst. 3 obch. z.. Zároveň je nutné dodat, že obchodní zákoník nepřipouští u veřejné obchodní společnosti, aby měl její

¹³¹ Zákonný úrok činí 20% z dlužné částky.

¹³² ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: komentář*. 12. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, 1375 s. ISBN 978-80-7400-055-3. s

¹³³ Ustanovení § 82a obch. z.: Každý společník je oprávněn podat jménem společnosti žalobu o náhradu škody proti společníkovi, který odpovídá společnosti za škodu, a žalobu o splacení vkladu proti společníkovi, který je se splacením vkladu v prodlení, a v tomto řízení ji zastupovat. To neplatí, jestliže již jménem společnosti vymáhá náhradu škody nebo splacení vkladu statutární orgán společnosti.

společník ve společnosti více podílů než jeden, a to bez ohledu na to, že společenská smlouva umožňuje, aby společník vložil do společnosti více vkladů.¹³⁴ To znamená, že i přes několikanásobné plnění vkladové povinnosti společníkem, nebude mít toto právní jednání za následek vznik několikanásobného podílu ve společnosti, nýbrž se vklady pouze sečtou a budou mít následně vliv např. na likvidační zůstatek, který následně připadne společníkovi.¹³⁵

Při založení veřejné obchodní společnosti, která ve společenské smlouvě uloží vkladovou povinnost společníků, není povinné pověřit zástupce správou vkladů na základě ustanovení § 60 obch. z. Taktéž částečné nebo úplné splacení jak peněžitých tak nepeněžitých vkladů před vznikem veřejné obchodní společnosti není ze zákona povinné.¹³⁶ Ovšem to neznamená, že si tuto podmínku společníci nemohou ve společenské smlouvě stanovit. Tj. ustanovení § 60 odst. 1 obch. z., podle kterého lze splácet vklady společníků ihned po uzavření společenské smlouvy, tedy ještě před vznikem společnosti.¹³⁷ Nutno dodat, že taková podmínka nebude mít vliv na vznik veřejné obchodní společnosti. Zde pouze vznikne veřejné obchodní společnosti oprávnění vklad od společníka vymáhat, popřípadě nastoupí určitá stanovená smluvní nebo zákonná sankce.

4.4.3 POVINNOST SPOLEČNÍKA PODÍLET SE OSOBNĚ NA PODNIKATELSKÝCH AKTIVITÁCH SPOLEČNOSTI

Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, veřejná obchodní společnost je korporací čistě osobního charakteru.¹³⁸ Z čehož vyplývá základní nemajetková povinnost společníka, osobně se podílet na činnosti veřejné obchodní společnosti. Ačkoli český právní řád, povinnost osobně se podílet na činnosti veřejné obchodní společnosti výslovně nikde neupravuje, je jasné, že jsou to právě zkušenosti, znalosti a schopnosti jednotlivých společníků, jenž jsou důvodem založení veřejné obchodní společnosti. Tj., aby se tímto

¹³⁴ Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. 11.* Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1508. ISBN 80-7179-487-2. s. 307 308.

¹³⁵ “Velikost vkladu nemá zásadně vazbu na výši podílu společníka na společnosti, může se však projevit ve výši vypořádacího podílu nebo podílu na likvidačním zůstatku.” (Raban, P. a kol., *Obchodní zákoník, 6. Doplněné vydání*, Praha: EUROUNION Praha, s.r.o., 2009. s. 750. ISBN: 978-80-7317-081-3. s. 186.).

¹³⁶ Na rozdíl od společnosti s ručeným omezeným.

¹³⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: komentář. 12. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2009, 1375 s. ISBN 978-80-7400-055-3. s.

¹³⁸ Kapitola 2.3 Současný vývoj a právní úprava veřejné obchodní společnosti.

spojením osobních dovedností, znalostí a zkušeností společníku dosáhlo nové kvality, která umožní společnosti lépe obstát v konkurenci a poskytne partnerům společnosti širší spektrum zboží a služeb.¹³⁹

Z tohoto důvodu nejvýznamnějším dokumentem, který by měl modifikovat povinnost společníka osobně se podílet na podnikatelských aktivitách veřejné obchodní společnosti, bude společenská smlouva. Společenská smlouva by tedy měla co nejpřesněji stanovit detaily takového jednání. Tj. např. okruh činnosti, kterou má společník vykonávat a způsob jakým bude probíhat spolupráce mezi jednotlivými společníky veřejné obchodní společnosti.

Porušení této povinnosti může vést k odpovědnosti za škodu, která by tímto konáním, popřípadě nekonáním, vznikla veřejné obchodní společnosti. V případě, že porušením společníka osobně se podílet na činnosti společnosti vznikla veřejné obchodní společnosti škoda, může statutární orgán nebo společník veřejné obchodní společnosti podat žalobu na náhradu škody dle ustanovení § 82a obch. z. V nejkrajnějším případě může takovéto jednání, pokud závažným způsobem společník porušuje své povinnosti, vést k vyloučení žalovaného společníka, dle ustanovení § 90 odst. 2. obch. z., nebo vést k samotnému zrušení společnosti rozhodnutím soudu dle ustanovení § 90 odst. 1 obch. z..

4.4.4 POVINNOST SPOLEČNÍKA NÉST ZTRÁTU VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Povinnost společníka nést ztrátu veřejné obchodní společnosti je zakotveno v dispozitivním ustanovení § 82 obch. z. Toto ustanovení ve svém odstavci 2 stanoví, že ztrátu zjištěnou účetní závěrkou nesou společníci rovným dílem. Zákon sice neupravuje, v jaké lhůtě musí být ztráta společníky uhrazena, platí tu však, že bez zbytečného odkladu po schválení účetní závěrky.¹⁴⁰ Odstavec 3 téhož ustanovení následně připouští možnou odchylku od zákonné úpravy. Tj. pokud společenská smlouva nestanoví jinak.

¹³⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 105.

¹⁴⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnické osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 91.

Zákon tedy předpokládá, že si společníci detaily způsobu nesení ztráty ve veřejné obchodní společnosti upraví samostatně. To znamená, jak výši podílu na ztrátě, tak lhůtu ve které je nutné tento podíl na ztrátě uhradit.

Teorie se dosud nesjednotila na tom, co znamená nesení ztráty společníky veřejné obchodní společnosti. Dle prof. J. Dědiče jsou dvě možnosti chápání této úpravy. První z nich je, že společníkům bude uložena uhrazovací povinnost, druhou, že se o podíl na ztrátě sníží vklad společníka (pokud nějaký vklad do společnosti vložil).¹⁴¹ Prof. I. Pelikánová se k tomu vyjadřuje tak, že taktéž připouští obě uvedené možnosti a podotýká, že pokud bude mít společník proti společnosti z minulosti pohledávku z podílu na zisku, bude možné započtení.¹⁴² Naproti tomu je právní teorie sjednocená v názoru, že nelze upravit ve společenské smlouvě povinnost nést ztrátu pouze některými nebo jediným společníkem veřejné obchodní společnosti. V souvislosti s výše řečeným se prof. I. Pelikánová dále vyjadřuje k tzv. „lví klauzuli“. Zde podotýká, že české právo tuto klauzuli výslovně nezakazuje, ovšem společenská smlouva, jež by tuto klauzuli obsahovala, by musela být zpravidla prohlášena za neplatnou, a to z důvodu rozporu s dobrými mravy.¹⁴³ JUDr. T. Dvořák se k této otázce vyjadřuje ve své práci tak, že je možné ve společenské smlouvě stanovit jisté odchylky od ustanovení § 82 odst. 2. obch. z., ovšem tyto odchylky musí být v mezích dobrých mravů a ekvity. Dále podotýká, že je nepřijatelné, aby někteří ze společníků veřejné obchodní společnosti měli bez jakéhokoli právního důvodu vyšší podíl na zisku, než ostatní společníci. Kromě výše řečeného, JUDr. T. Dvořák taktéž nepovažuje za akceptovatelnou tzv. „societas leonina“, kde by někteří ze společníků nesli pouze ztrátu a někteří pouze zisk vygenerovaný veřejnou obchodní společností.¹⁴⁴

V právní teorii je taktéž řešena otázka, zda je možné, aby část ztráty nesla sama veřejná obchodní společnost, nebo musí být ztráta vždy rozdělena mezi společníky. Dle prof. J. Dědiče je možné pouze rozdělení ztráty mezi společníky, a to na základě podílu,

¹⁴¹ Dědič, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv. ISBN 80-7273-071-1. s. 773 až 774.

¹⁴² Pelikánová, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]*. 2. díl, §§ 56-104e. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5., str. 435.

¹⁴³ Pelikánová, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]*. 2. díl, §§ 56-104e. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5., str. 435.

¹⁴⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 91.

v němž nesou vzniklou ztrátu. Nelze se tedy odpovědnosti nést ztrátu jakkoli zbavit. Tj. např. že společníci ponесou pouze část ztráty, nebo ztrátu veřejné obchodní společnosti vůbec nenesou.¹⁴⁵ Poměrně zásadní otázka, která vyvstává při vzniku ztráty veřejné obchodní společnosti je, zda-li existuje možnost rozdělení ztráty odložit do příštích let. JUDr. T. Dvořák ve své publikaci tvrdí, že to možné rozhodně není.¹⁴⁶

Snížení dopadu nebo vyrovnání vzniku ztráty veřejné obchodní společnosti lze docílit několika způsoby. První z nich spočívá ve vytvoření rezervního fondu společnosti. Zákonnou oporu nalezneme v úpravě akciové společnosti, popřípadě společnosti s ručeným omezeným. Dalším způsobem může být klauzule ve společenské smlouvě, která stanoví tzv. příplatkovou povinnost společníkům veřejné obchodní společnosti. Tento příplatek bude následně využit pouze k úhradě vzniklé ztráty veřejné obchodní společnosti, nutno dodat, že tento příplatek nespádá do rezervního fondu,¹⁴⁷ jelikož rezervní fond může být následně využit ke zvýšení kapitálu veřejné obchodní společnosti apod. Poslední možnou variantou může být snížení kapitálu veřejné obchodní společnosti, následkem čehož se ovšem sníží i vklad (podíl) společníkům ve veřejné obchodní společnosti samotné. Snížením kapitálu veřejné obchodní společnosti přímo dopadá i na daňovou povinnost jednotlivých společníků, jelikož jsou to právě společníci, nikoli veřejná obchodní společnost, kteří podávají daňové přiznání, ve kterém přiznávají výši podílu na zisku nebo ztrátě společnosti.

4.4.5 RUČENÍ SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Jak vyplývá z ustanovení § 76 obch. z., kde se poprvé setkáváme s úpravou ručení, je veřejná obchodní společnost právnickou osobou. Dále je veřejná obchodní společnost korporací čistě osobního charakteru. A v neposlední řadě je to společnost, ve které podnikají alespoň dva společníci pod stejnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem. Podrobnější úpravu ručení následně upravují ustanovení

¹⁴⁵ Dědič, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv. ISBN 80-7273-071-1. s. 773.

¹⁴⁶ Důvod vychází z toho, že podíl na zisku nebo ztrátě je příjmem nebo výdajem společníků, neboť veřejná obchodní společnost není poplatníkem daně z příjmů právnických osob; společníci podávají daňové přiznání k dani z příjmů FO nebo PO a dosažený zisk nebo ztrátu tak zohledňují ve svých daňových přiznáních při stanovení své daňové povinnosti. (DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnické osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 94.)

¹⁴⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 105.

§ 86 a § 87 obch. z. Přičemž na ručitelský závazek společníků se ještě subsidiárně použije ustanovení § 56 odst. 5 obch. z., který zde odkazuje na ustanovení § 303 a násl. obch. z..

Ustanovení § 86 obch. z. stanoví, že veřejná obchodní společnost odpovídá za své závazky celým svým majetkem a společníci ručí za závazky společnosti veškerým svým majetkem společně a nerozdílně.

Při vzniku veřejné obchodní společnosti vzniká povinnost společníků ručit za závazky společnosti a trvá po celou dobu existence veřejné obchodní společnosti. Ručení nelze nijak ve společenské smlouvě vyloučit a ani žádným způsobem omezit. Taková úprava by byla ex lege neplatná. Ručitelský závazek společníků je závislý na hlavním závazku veřejné obchodní společnosti a je subsidiární, jelikož ručitel, tedy společníci veřejné obchodní společnosti jsou nuceni uspokojit věřitele až za situace, kdy dlužník (v. o. s.) i přes písemnou výzvu věřitele závazek neplní. Z pravidla, kdy nejprve věřitel musí písemně vyzvat dlužníka (v. o. s.) k plnění, existuje výjimka, která vyplývá z ustanovení § 306 obch. z.. Ta stanoví, že věřitel je oprávněn se domáhat splnění závazku na ručiteli v případě, že výzvu nemůže vykonat nebo je nepochybné, že dlužník svůj závazek nesplní. Zde je zřejmé, že věřitel tak učiní v případě, že byl na majetek veřejné obchodní společnosti prohlášen konkurs, nebo byla vedena exekuce apod..

Jak ze zákona vyplývá, ručení společníka veřejné obchodní společnosti je solidární¹⁴⁸ a neomezené. To znamená, že v situaci, kdy bude jeden společník vyzván k několikanásobnému plnění různých spolu nesouvisejících závazků, nemůže společník uspokojit pouze závazek jednoho z věřitelů a ostatní věřitele odmítnout s poukazem, že již jednou plnil a je tedy povinnost uspokojit pohledávku na ostatních společnicích veřejné obchodní společnosti. Solidárnost a neomezenost ručení společníka spočívá tedy v tom, že musí na základě písemné výzvy různých spolu nesouvisejících věřitelů plnit všem, a to bez rozdílu až do výše svého osobního majetku, a to i majetku, který je ve společném jmění manželů.¹⁴⁹

Jak již bylo výše řečeno, věřitel je povinen¹⁵⁰ nejprve písemně vyzvat¹⁵¹ veřejnou obchodní společnost k plnění závazku. Pouze v případě, že společnost závazek neplní,

¹⁴⁸ Ustanovení § 511 obč. z. a § 293 obch. z..

¹⁴⁹ Eliáš, K. Ručení společníku v osobních obchodních společnostech, Obchodní právo 12/1995, str. 2.

¹⁵⁰ Jak již bylo řečeno výše, tato podmínka písemně vyzvat dlužníka odpadá při aplikaci ustanovení § 306 obch. z..

¹⁵¹ Např. vystavení faktury.

je oprávněn písemně vyzvat k plnění jednoho nebo některé, popřípadě všechny společníky veřejné obchodní společnosti. Pokud tedy věřitel vyzve některé nebo všechny společníky coby ručitele k plnění, jsou společníci povinni plnit společně a nerozdílně. Avšak v případě, že uspokojení celé pohledávky nabídne jediný vyzvaný společník, je věřitel toto plnění povinen přijmout a povinnost plnit ostatním společníkům zaniká.

Při splnění své ručitelské povinnosti vůči věřiteli se stává společník, který takto plnil, sám věřitelem společnosti a získává právo regresu vůči veřejné obchodní společnosti a taktéž ostatním společníkům. Výše řečené vyplývá z ustanovení § 511 odst. 5 obč. z.. Tento postih vzniká pouze v případě, že společník, který plnil ze své ručitelské povinnosti uplatnil případné námitky, které mohl uplatnit sám dlužník, v tomto případě veřejná obchodní společnost. Z výše řečeného vyplývá, že zde musí existovat určitá informační povinnost. Tato informační povinnost vniká na základě uvědomění veřejné obchodní společnosti, že je zde uplatněna pohledávka věřitele za společníkem (ručitelem). Veřejná obchodní společnost je následně povinna písemně vylíčit skutkový stav pohledávky, tj. např. promlčení pohledávky, prekluze pohledávky apod. Ručitel je taktéž oprávněn započíst pohledávku společnosti jakožto dlužníka i svou vlastní pohledávku za věřitelem proti pohledávce

Věřitel je oprávněn podat žalobu, která zahrnuje jak dlužníka, tak ručitele, a to v případě, že vyzvaný ručitel dobrovolně dluh neplní. Soud v takovém případě ve svém rozhodnutí stanoví, že společnost a žalovaní společníci jsou povinni společně a nerozdílně zaplatit žalovanou částku. V rozsahu, ve kterém zaplatí jeden, nebo někteří z nich, zaniká povinnost ostatních.¹⁵² Existuje zde rovněž možnost věřitele vést proti ručiteli exekuci, popřípadě podat insolvenční návrh atp..

Ručitelská povinnost společníků veřejné obchodní společnosti se nevztahuje pouze na závazky plynoucí ze soukromoprávních vztahů, nýbrž i na závazky plynoucí z veřejnoprávních vztahů. Z toho vyplývá, že pokud se veřejná obchodní společnost stane daňovým dlužníkem, stávají se společníci veřejné obchodní společnosti automaticky ručiteli, a to jak na zaplacení celé daně, tak i veškerého jejího příslušenství.¹⁵³

Společníkovi, který přistoupí do veřejné obchodní společnosti na základě změny společenské smlouvy, rovněž vzniká povinnost ručit za závazky společnosti,

¹⁵² I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání, Praha: C.H. Beck, 2006. 1508 s. ISBN 80-7179-487-1 s. 347.

¹⁵³ Judikatura: Rozhodnutí NSS ČR 1263/2007, 1352/2007.

a to i za závazky, které vznikly před jeho příchodem. Zde je ovšem zákonná modifikace, která přiznává podle ustanovení § 87 obch. z. jistou výhodu spočívající v oprávnění přistoupivšího společníka, který plnil věřiteli pohledávku, která vznikla před jeho příchodem, požadovat na ostatních společnících, aby mu poskytli náhradu za poskytnutí tohoto plnění a nahradili účelně vynaložené náklady s tím spojené. Náhrada, kterou mu jsou ostatní společníci povinni poskytnout, se tedy nekrátí o podíl, jenž by jinak připadal na jeho osobu.¹⁵⁴ Jakákoliv změna ve společenské smlouvě, která by vedla k rozšíření, omezení, nebo zrušení tohoto oprávnění požadovat regres vůči v. o. s. a ostatním společníkům by byla absolutně neplatná.

4.4.5.1 ZÁNİK RUČENÍ

4.4.5.1.1 PŘEVOD PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Při převodu podílu společníka veřejné obchodní společnost pozbývá společník všechna práva a povinnosti, tedy i povinnost ručit za vzniklé závazky společnosti, jelikož tyto závazky přechází na nabyvatele. Povinnost společníka ručit za závazky veřejné obchodní společnosti zaniká dnem účinnosti převodu podílu.

4.4.5.1.2 RUČENÍ SPOLEČNÍKŮ PŘI PROHLÁŠENÍ KONKURZU NA MAJETEK VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

V případě, že byl na majetek veřejné obchodní společnosti prohlášen konkurs, společníci i nadále ručí, ovšem pouze věřitelům, kteří včas přihlásili v insolvenčním řízení své pohledávky dle ustanovení § 173 ins. z.. A to pouze do výše, ve které věřitel nebyl v insolvenčním řízení, dle ustanovení § 56 odst. 5 obch. z., uspokojen.

Samotné zrušení konkursu insolvenčním soudem na základě ustanovení § 308 ins. z. tj. např. splněním rozvrhového usnesení, nebo naopak zjistí-li insolvenční soud, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující, nijak nesnižuje ručení

¹⁵⁴ Eliáš, K. Ručení společníku v osobních obchodních společnostech, Obchodní právo 12/1995, str. 4.

společníků veřejné obchodní společnosti. Tyto pohledávky zanikají¹⁵⁵ jedině až v případě, že majetek společníků nepostačuje uspokojit ani zčásti pohledávky přihlášené věřiteli v insolvenčním řízení. Následkem nedostatku majetku společníků totiž insolvenční soud konkurs zastaví.

4.4.5.1.3 ZÁNİK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI.

Účinností zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti zaniká i povinnost ručit za závazky, které vzniknou po tomto datu. To ovšem nic nemění na skutečnosti, že bývalý společník, popřípadě právní nástupce, má stále povinnost z titulu ručitele veřejné obchodní společnosti, uspokojit věřitele ze závazků, které vznikly před ukončením společnického poměru.

4.4.5.1.4 PŘEMĚNA PRÁVNÍ FORMY VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Při přeměně veřejné obchodní společnosti existuje speciální úprava ručení společníků za splnění dluhů přeměňující se veřejné obchodní společnosti podle zákona č. 125/2008 Sb.¹⁵⁶

4.4.5.1.5 ZÁNİK VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Samotný zánik veřejné obchodní společnosti ještě nutně neznamená zánik povinnosti společníka ručit za závazky vzniklé za trvání společnosti. Tato skutečnost vyplývá z ustanovení § 56 odst. 5 a ustanovení § 311 odst. 2 obch.Z., jež stanoví, že ručení společníků je nadále neomezené a solidární a zaniká až se zánikem poslední pohledávky veřejné obchodní společnosti.

¹⁵⁵ Ustanovení § 311 insolvenční zákon.

¹⁵⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 88.

4.4.6 POVINNOST SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI ZDRŽET SE KONKURENČNÍHO JEDNÁNÍ

Další povinnost nemajetkového charakteru společníka veřejné obchodní společnosti spočívá ve zdržení se konkurenčního jednání.¹⁵⁷ Jak podotýká paní I. Pelikánová, zákaz konkurenčního jednání je velmi zvláštní druh povinnosti, jelikož omezuje svobodu jednotlivce v podnikání, tj. jakmile se osoba stává společníkem veřejné obchodní společnosti, dobrovolně se vzdává části svých práv. Další zvláštností je, že i přes zákaz konkurenčního jednání společníka právní úkon takto učiněný zůstává nadále platný. A to i přes zjevné protiprávní jednání.¹⁵⁸

Povinnost zdržet se konkurenčního jednání¹⁵⁹ vyplývá z obecné úpravy obchodního zákoníku, konkrétně. ustanovení § 65 obch. z., který dále odkazuje na speciální úpravu jednotlivých forem obchodních společností. V případě veřejné obchodní společnosti se jedná o ustanovení § 84 obch. z..

Podle ustanovení § 84 obch. z. nesmí společník bez svolení¹⁶⁰ ostatních společníků podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného. K větě „a to ani ve prospěch jiných osob“ se vede v právní teorii diskuze, která má za cíl tento pojem co nejpřesněji definovat.¹⁶¹

Zákaz konkurenčního jednání se nebude ovšem týkat účasti společníka na podnikání jiných obchodních společnostech nebo družstvech s odlišným předmětem podnikání.¹⁶²

¹⁵⁷ U veřejné obchodní společnosti se zákaz konkurence vztahuje na všechny společníky bez ohledu na to, zda vykonávají funkci statutárního orgánu či zda jsou pověřeni obchodním vedením společnosti.

¹⁵⁸ K tomu srovnej: Pelikánová, Irena. Veřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní. Vyd. 1. Praha: Orac, 2002. 282 s. ISBN 80-86199-49-5. s.158 a násl.

¹⁵⁹ „Jednání, které by mohlo vést ke střetu zájmu společníka a společnosti a mohlo by zájmy společnosti poškodit.“ (ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 106.

¹⁶⁰ Obchodní zákoník nestanoví pro udělení souhlasu s podnikáním některého společníka či zprostředkováním obchodů pro jiného žádnou formu, lze jej tedy udělit jakoukoli formou, tj. jak ústně, tak i písemně. Je však třeba zdůraznit, že pouze to, že společníci vědí o porušování zákazu konkurence některým z nich a nenamítají takové porušení, nelze považovat za udělení svolení. ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: Komentář*. 6.vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, 191670 s. ISBN 80-7179-516-X.. s. 351.

¹⁶¹ K tomu srovnej: PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]. 2. díl, §§ 56-104e*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5. s. 441. a Dvořák, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnické osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 107.

¹⁶² Shodně: Jakoubek, J. *Zákaz konkurence v osobních obchodních společnostech*. Obchodní právo, 1995. č. 2, s. 14. a Eliáš, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 106.

Společník nemůže být ani statutárním nebo jiným orgánem nebo členem orgánu společnosti s obdobným předmětem podnikání. Rozsah tohoto zákazu konkurence podle ustanovení § 84 obch. z., však není možno vykládat mechanicky a odvozovat jej z formulace předmětu podnikání, který má společnost zapsán v obchodním rejstříku a společník v živnostenském oprávnění.¹⁶³ Tato věta byla vložena novelou č. 370/2000 Sb. z důvodu ochrany společnosti před zneužitím interních informací.

Poslední věta ustanovení § 84 obch. z. stanoví, že společenská smlouva může upravit zákaz konkurence jinak. Tj. že rozsah zákazu konkurence může být přísnější nebo naopak mírnější, eventuálně může být doložka konkurenčního jednání společníka ze společenské smlouvy vyškrtuta. Avšak vyloučení konkurenčního jednání společníka ve společenské smlouvě může být v určitých případech chápáno jako obcházení zákona, což by v nejkrajnějším případě vedlo k absolutní neplatnosti takového ujednání.¹⁶⁴

Porušení zákazu konkurenčního jednání zakládá veřejné obchodní společnosti dle ustanovení § 65 obch. z. oprávnění požadovat, aby společník, které tento zákaz porušil, vydal prospěch z obchodu, při kterém porušil zákaz konkurence, anebo převedl tomu odpovídající práva na společnost. Poslední věta též normy stanoví, nedotčenost práva na náhradu případné škody tímto jednáním vzniklou. Na některé případy konkurenčního jednání, která jsou porušením zákazu, dopadá i ustanovení § 128 Tr. z. o zneužívání informací v obchodním styku.

Konkurenční jednání může být veřejnou obchodní společností postihováno u odpovědného společníka v prekluzivní lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se společnost o této skutečnosti dověděla, nejpozději však uplynutím jednoho roku od jejich vzniku.

Pro uplatnění práva na náhradu škody¹⁶⁵ u odpovědného společníka,¹⁶⁶ platí obecná promlčecí doba čtyř let,¹⁶⁷ která počíná běžet ode dne, kdy se společnost dověděla

¹⁶³ Eliáš, Karel a kol. Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 106. k tomu shodně: Dvořák, Dvořák, Tomáš. Osobní obchodní společnosti. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnické osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 107.

¹⁶⁴ Shodně k této otázce i prof. K. Eliáš (Eliáš, Karel a kol. Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 106.) a T. Dvořák (Dvořák, Tomáš. Osobní obchodní společnosti. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnické osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 107).

¹⁶⁵ Ustanovení § 757 obch. z..

¹⁶⁶ Ustanovení § 373 obch. z..

¹⁶⁷ Ustanovení § 397 obch. z..

nebo mohla dovědět o škodě a končí nejpozději uplynutím 10 let¹⁶⁸ ode dne, kdy došlo k porušení zákazu konkurence.

¹⁶⁸ Ustanovení § 408 obch. z..

5. PODÍL VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

5.1 OBECNÁ ÚPRAVA PODÍLU A ÚPRAVA PODÍLU VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Obchodní podíl je upraven v obecné části obchodní zákoníku, a to v ustanovení § 61. Ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 obč. z. se řadí podíl mezi jinou majetkovou hodnotu, a jako taková hodnota může být pouze předmětem majitelství, nikoli vlastnictví. Při aplikaci ustanovení § 61 obch. z. na veřejnou obchodní společnost vyplývají tyto právně relevantní skutečnosti. Tento předpis stanoví, že podíl představuje účast společníka ve veřejné obchodní společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti. Z pohledu veřejné obchodní společnosti je podíl pevně spjat s osobou společníka, a proto je v zásadě nepřevoditelný. Podíl společníka veřejné obchodní společnosti není vázaný na vklad, jelikož vkladová povinnost není u veřejné obchodní společnosti ze zákona požadována. Společník veřejné obchodní společnosti může vlastnit pouze jeden podíl a nemůže být představován cenným papírem. Dále se podíl společníka veřejné obchodní společnosti oceňuje mírou účasti společníka na čistém obchodním majetku společnosti, jež připadá na jeho podíl. Čistým obchodním majetkem veřejné obchodní společnosti je obchodní majetek po odečtení veškerých závazků vzniklých veřejné obchodní společnosti v souvislosti s podnikáním.

Zákon v souvislosti s veřejnou obchodní společností žádné zvláštní ohraničení, jenž by vymezovalo kvalitativní nebo kvantitativní stránku podílu společníka na veřejné obchodní společnosti neobsahuje. Společníci by si proto měli ve společenské smlouvě podrobně upravit podíl jednotlivých společníků na veřejné obchodní společnosti. Pokud tak neučiní, nezbyvá než použít zákonné úpravy, ze které vyplývá rovné postavení všech společníků veřejné obchodní společnosti, a taktéž i že jsou rovné podíly všech společníků veřejné obchodní společnosti.

5.2 KVALITATIVNÍ STRÁNKA PODÍLU

Definice pojmu „kvalitativní stránka podílu“ v právním řádu české republiky neexistuje. Ovšem jak vyplývá z ustanovení § 61 obch. z., podíl představuje účast společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti. „ Kvalitativní stránku podílu

je proto možno vymezit jako jednotlivá práva povinnosti společníka tvořící ve svém souhrnu určitý komplex.¹⁶⁹ Tj. jsou jimi práva a povinnosti, která byla zmíněná v kapitole „práva a povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti.“ Tato práva a povinnosti nelze od sebe jakkoli oddělovat. Kvalitativní stránka podílu společníka může být odlišná od kvantitativní stránky podílu. Např. výše vypořádacího podílu připadající na podíl společníka veřejné obchodní společnosti nebo výše likvidačního zůstatku připadající na podíl společníka veřejné obchodní společnosti.

5.3 KVANTITATIVNÍ STRÁNKA PODÍLU

Kvantitativní stránka podílu určuje rozsah společnických práva a povinností, tedy míru, v níž se společník na veřejné obchodní společnosti účastní.¹⁷⁰ To znamená, v jakém rozsahu společník může svá práva uplatňovat a v jakém rozsahu musí své povinnosti plnit.

Hodnota podílu společníka je přímo závislá na hodnotě čistého majetku veřejné obchodní společnosti. U veřejné obchodní společnosti ovšem není ze zákona povinné podíl společníka jakýmkoliv způsobem oceňovat. Ocenění podílu bude připadat v úvahu, kdy bude podíl přecházet na právního nástupce společníka.

5.4 PŘEVOD PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

V akademické obci ani v právní praxi není jednotný názor na možnost převodu podílu společníkem veřejné obchodní společnosti. Mezi autory, jenž převod podílu zamítají patří prof. Dědič, který se ve svém komentáři výslovně vyjadřuje proti možnosti převodu podílu společníkem veřejné obchodní společnosti.¹⁷¹ A dále Pokorná j.¹⁷² Mezi autory, kteří naopak možnosti převodu podílu společníkem veřejné obchodní společnosti připouštějí jsou

¹⁶⁹ Dvořák, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 116.

¹⁷⁰ Eliáš, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 80-7179-391-4. s. 51.

¹⁷¹ Dědič, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv. ISBN 80-7273-071-1. s. 408.

¹⁷² POKORNÁ, Jarmila. *Subjekty obchodního práva: vybrané problémy*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 379 s. Spisy Právnícké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Řada teoretická; č. 179. ISBN 80-210-1519-5. 1997 s. 144.

JUDr. T. Dvořák, dále prof. K. Eliáš a prof. I. Pelikánová. JUDr. T. Dvořák argumentuje ve prospěch převodu podílu tím, že právní úprava výslovně převod podílu nezakazuje. Tj. každý občan může činit, co není zákonem zakázáno.¹⁷³ Podle T. Dvořáka si společníci možnost převodu podílu mohou stanovit ve společenské smlouvě. Pokud tak neučiní převod je možný pouze se souhlasem všech společníků veřejné obchodní společnosti dle ustanovení 79 odst. 1 obch. z.. Podobného názoru je i prof. K. Eliáš, který dodává, že tato situace bude velmi netypická. Stejný názor zastává i prof. I. Pelikánová. Názory proti převodu jsou přitom taky velmi silné. Jedním z nich spočívá v argumentu, že jestliže je veřejná obchodní společnost čistě osobního charakteru, musí být nutná přímá účast společníka v ní. Při převodu podílu totiž zaniká účast samotnému společníkovi a má v zásadě podle zákona taková právní skutečnost vliv na zrušení a zánik veřejné obchodní společnosti.¹⁷⁴ Dalším logickým argumentem je, že pokud úprava převodu podílu není v zákoně upravena, nemůže ani tato právní skutečnost nastat.

5.5 PŘECHOD PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Přechod podílu na právního nástupce bývalého společníka veřejné obchodní společnosti je za splnění určitých podmínek možný. V těchto případech se jedná o univerzální sukcesi právního nástupce do všech práv a povinností právního předchůdce. Tato možnost přechodu podílu bývalého společníka vyplývá z ustanovení § 88 odst. 1 písm. c) a d) obch. z.. Tj. smrt společníka veřejné obchodní společnosti a zánik právnické osoby, jenž je společníkem veřejné obchodní společnosti.

5.6 ZASTAVENÍ PODÍLU SPOLEČNÍKEM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Zákonná úprava zastavení podílu společníkem pro veřejnou obchodní společnost není. Analogicky by se mohlo použít ustanovení § 153 odst. 1 obč. z., podle kterého je možné

¹⁷³ Článek 2 odst. 4 Ústava České republiky, čl. 2 odst. 3 Litina základních práv a svobod.

¹⁷⁴ Společníci si mohou ve společenské smlouvě stanovit, že i přes zánik společníka bude veřejná obchodní společnost dál existovat.

zastavit podíl ve společnosti s ručením omezeným. Ovšem z několika důvodů, které níže popíši, tak učinit nelze.

Z podstaty veřejné obchodní společnosti jakož společnosti osobního charakteru, kdy podíl společníka veřejné obchodní společnosti je pevně svázán s jeho účastí na fungování společnosti samotné, si nelze představit, že se věřitel z podílu pouze zahojí a následně se nestane společníkem veřejné obchodní společnosti. Dalším důvodem bezesporu je, že obchodní zákoník kogentním způsobem stanoví způsoby zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti. A mezi tyto způsoby rozhodně nepatří uspokojení věřitele ze zastaveného podílu společníkem. Dalším poměrně logickým důvodem, jenž vede k názoru, že nelze zastavit podíl společníka je, že jestliže podíl není volně převoditelný, tím spíš společník svůj podíl nemůže zastavit. A posledním argumentem, jenž podporuje názor, že podíl společníka nelze zastavit spočívá v ochraně třetích osob.¹⁷⁵

5.7 PODÍL SPOLEČNÍKA VE SPOLEČNÉM JMĚNÍ MANŽELŮ

Ačkoli k otázce podílu ve společném jmění není jednotný názor¹⁷⁶ podle rozhodnutí Nejvyššího soudu, nabytí obchodní podíl do společného jmění lze.¹⁷⁷ Pokud za trvání manželství jeden z manželů nabude podíl v obchodní společnosti z prostředků patřící do společného jmění manželů, stává se tím získaný majetek ze zákona součástí jmění manželů.¹⁷⁸ Podíl se v tomto případě dělí tak, že postavení společníka ve společnosti má pouze manžel, jenž tak podíl nabyl, nikoli tedy manžel, který se společníkem nestal.

¹⁷⁵ Zastavení podílu se nezapisuje do obchodního rejstříku. Dále nejsou zákonem stanovená žádná pravidla pro zástavu podílu.

¹⁷⁶ Proti možnosti nabytí obchodního podílu do společného jmění manželů vystupuje JUDr. T. Dvořák ve své práci: k tomu srovnej: DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. xxvi, 428 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-344-7. s. 98 a násl. Naopak I Štenglová tuto možnost připouští. K tomu srovnej: *Občanský zákoník: komentář*. 10., jubilejní vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. 1465 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-486-4. s. 586. Shodně: RADVANOVÁ, Senta a ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999. xix, 227 s. Právnícké učebnice. ISBN 80-7179-182-2. s. 48.

¹⁷⁷ Judikatura: Rozsudek NS ČR ze dne 20. 7. 2004 sp. Zn. 22 Cdo 700/2004.

¹⁷⁸ Právní rozhledy 22/2004, s. 842.

5.8 PODÍL VE SPOLEČNÉM VLASTNICTVÍ

Zákon jasnou odpověď na otázku, zda je možné vlastnit obchodní podíl veřejné obchodní společnosti ve společném majetku více osob nedává. Pokud bychom zastávali názor, že obchodní podíl ve spoluvlastnictví možný je, v tom případě je nutné dovozovat z interpretace podle jednotlivých ustanovení obchodního a občanského zákoníku. Argumentace je tedy založená na následujícím: Pokud obchodní podíl veřejné obchodní společnosti do společného majetku není upraven v žádném z ustanovení obchodního zákoníku, použije se ustanovení § 1. odst. 2 obch. z, které stanoví, že pokud nelze některé otázky řešit podle obchodního zákoníku, řeší se podle předpisů práva občanského. V občanském zákoníku se následně použije ustanovení § 853, které stanoví, že občanskoprávní vztahy, pokud nejsou zvláště upraveny ani tímto, ani jiným zákonem, se řídí ustanoveními tohoto zákona, která upravují vztahy obsahem i účelem jim nejbližší. Z výše řečeného je možné dovodit, že neexistence výslovné zákonné úpravy není spolumajitelství překážkou. JUDr. T. Dvořák zároveň ve své práci konstatuje, že podíl ve společném majetku vícero osob být nemůže, i když se je možné tento závěr zpochybnit.¹⁷⁹

5.9 VZNIK A ZÁNİK PODÍLU SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Podíl společníkovi vzniká při vzniku veřejné obchodní společnosti. Dále pak vzniká podíl přistoupivšímu společníkovi za trvání veřejné obchodní společnosti.

Podíl v zásadě zaniká v případě zániknutím účasti společníka veřejné obchodní společnosti, a to jestliže podíl bývalého společníka nepřechází na právního nástupce. Podíl taktéž zásadně zaniká při zániknutí veřejné obchodní společnosti bez právního nástupce.

¹⁷⁹ K tomu srovnej: DVORÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 119.

5.9.1 SMRT SPOLEČNÍKA VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Aby mohl přejít podíl zesnulého společníka na právního nástupce, tj. dědice, musí být tato možnost vždy výslovně upravena ve společenské smlouvě.¹⁸⁰ Další podmínkou bezesporu je, že ve veřejné obchodní společnosti i v případě smrti společníka zůstávají dva společníci.¹⁸¹ Fyzická osoba, která se stává dědicem podílu musí při přechodu podílu splňovat zákonné podmínky stanovené podle ustanovení § 76 obch. z.. Jestliže způsobilost k nabytí podílu nespĺňuje, podíl nemůž e na dědice přejít a vzniká pouze právo na vypořádací podíl. Právnícká osoba, která se má stát dědicem podílu bývalého společníka musí mít tuto možnost ze zákona povolenou, popřípadě zákon neurčuje, že nemůž e neomezeně ručit svým majetkem za splnění dluhů veřejné obchodní společnosti. Jak vyplývá z ustanovení § 460 obč. z. podíl se nabývá smrtí zůstavitele. Nabytí podílu dědicem se zapisuje do obchodního rejstříku, tuto povinnost zapsat právního nástupce, má statutární orgán veřejné obchodní společnosti. Zápis v obchodním rejstříku je deklaratorní. Konečně, dědic můž e svou účast ve veřejné obchodní společnosti v prekluzivní lhůtě tří měsíců, ode dne smrti bývalého společníka ukončit.¹⁸² V tom případě podíl zaniká a dědici vzniká právo na vypořádací podíl společnosti.

¹⁸⁰ Pokud společenská smlouva o dědění podílu mlčí nebo ho výslovně zakazuje. Náleží právnímu nástupci právo na vypořádací podíl. A to i v případě zrušení veřejné obchodní společnosti s likvidací, jelikož právo na likvidační zůstatek náleží pouze těm osobám, jenž jsou společníky až do zániku veřejné obchodní společnosti.

¹⁸¹ V souvislosti s touto otázkou nepanuje v právní teorii jednotný názor. Podle prof. I. Pelikánové je podmínka dvou společníků naplněna i tehdy, zůstane-li ve veřejné obchodní společnosti jediný původní společník a k němu přistoupí alespoň jeden dědic. (Pelikánová, Irena. Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]. 2. díl, §§ 56-104e. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5. s. 461). Stejněho názoru je i prof. Dědič, tvrdí, že dovětek, že ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci, je zbytečný, neboť pokud podíl zdědí dědic, počet společníků se tím nezmenší. Opačného názoru je JUDr. T. Dvořák, který argumentuje tím, že při výkladu by formulace zákonného požadavku dvou dalších společníků ztrácela svůj smysl, neboť obecný požadavek na nejméně dvoučlennou veřejnou obchodní společnost plyne z ustanovení § 76 odst. 1 obch. z. zcela nepochybně. (DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnost*. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6. s. 120). Téhož názoru je i prof. K. Eliáš (Eliáš, Karel. Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998. xxxii, 426 s. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 3-406-43272-7. s. 64.) a též J. Pokorná (Obchodní zákoník s komentářem, 1. díl, Praha Kodex Bohemia, 2000. s. 252.).

¹⁸² Dědic můž e taktéž pozůstalost podle ustanovení § 463 obč. z. odmítnout. V tom případě se společníkem veřejné obchodní společnosti nikdy nestane.

5.9.2 ZÁNİK PRÁVNICKÉ OSOBY, KTERÁ JE SPOLEČNÍKEM VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Přechod podílu po právnické osobě, coby společníka veřejné obchodní společnosti je v mnoha směrech obdobná s děděním podílu po smrti fyzické osoby. Dnem zániku právnické osoby se stává právní nástupce společníkem veřejné obchodní společnosti. Tuto možnost přechodu podílu znovu musí připouštět společenská smlouva. Dále musí po zániku právnické osoby, která byla společníkem, zůstat ve společnosti alespoň dva společníci. Změna v o osobě společníka musí být opět zapsána v obchodním rejstříku a nakonec zápis v obchodním rejstříku má opětovně deklaratorní účinky. Jelikož právnická osoba (taktéž fyzická osoba)může být společníkem pouze jedné veřejné obchodní společnosti nebo společníkem pouze jedné komanditní společnosti, znamenala by taková překážka nemožnost přechodu podílu a vzniklo by zde pouze právo na vypořádací podíl právního předchůdce. Další překážka může nastat z důvodu, že zákon účast ve veřejné obchodní společnosti přímo zakazuje. V tomto případě, taktéž vzniká pouze právo na vypořádací podíl zůstatku právního předchůdce. Pokud společník, právnická osoba zaniká bez právního nástupce, je nutné, aby k vypořádání podílu došlo dříve než tato osoba zanikne. Tj. právnická osoba svou účast ve veřejné obchodní společnosti ukončí. V opačném případě by totiž k vypořádání podílu nebylo možné dojít. Jelikož právnické osobě, jenž by se vypořádací podíl měl vyplatit, už by neexistovala a tudíž by nebylo komu tento podíl vyplatit.

6. ZÁNİK ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

6.1 ÚVODNÍ VÝKLAD

Zánik společníka ve veřejné obchodní společnosti může nastat na základě několika právních skutečností. Zánik účasti společníka lze rozdělit dle způsobu ukončení, a to na obecný způsob, který je vlastní všem formám podnikání a na speciální, který je určen pouze zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti. Přičemž základní následek, který je vlastní všem způsobům zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti, je výmaz společníka z obchodního rejstříku. Povinnost podat návrh na výmaz společníka z obchodního rejstříku náleží statutárnímu orgánu společnosti, avšak následný výmaz z obchodního rejstříku má vždy deklaratorní účinky.

6.2 OBECNÉ ZPŮSOBY ZÁNIKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

1. Účast ve veřejné obchodní společnosti zaniká smrtí společníka.

2. Zánikem právnické osoby, která byla společníkem veřejné obchodní společnosti.

3. Zánik veřejné obchodní společnosti samotné.

4. Převod podílu společníka.

5. Přechod podílu společníka.

6. Ukončení účasti společníka v důsledku insolvenčního nebo exekučního řízení.

7. Prohlášení konkurzu na majetek společníka.

Účast ve veřejné obchodní společnosti společníkovi zaniká dnem zveřejněním konkurzu v insolventním rejstříku.

8. Zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku.

Zánik účasti na základě zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku nastává dnem právní moci rozhodnutí soudu.

9. Pravomocné nařízení exekučního příkazu k postižení podílu společníka.

Zde účast zaniká právní mocí vydání exekučního příkazu k postižení podílu společníka.

6.2.1 Následky obecného zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti

Následkem zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti na základě smrti nebo zániku právnické osoby, dále pak prohlášením konkurzu na majetek společníka nebo pravomocného nařízení exekučního příkazu k postižení podílu společníka nebo zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku nebo prohlášením konkurzu na majetek společníka se veřejná obchodní společnost zrušuje. Zrušení společnosti ovšem nemusí nutně nastat, a to v případě, že se společníci dohodnou na změně společenské smlouvy, ve které vyjádří, že společnost trvá i bez zaniklého společníka, a to v prekluzivní tříměsíční lhůtě. Marným uplynutím této lhůty vstupuje společnost do likvidace, a to v případě, že již tak neučinili společníci před uplynutím této lhůty.

Dalším následkem zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti na základě smrti nebo zániku právnické osoby, dále pak prohlášením konkurzu na majetek společníka nebo pravomocného nařízení exekučního příkazu k postižení podílu společníka nebo zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku nebo prohlášením konkurzu na majetek a nebo zánik veřejné obchodní společnosti samotné. Vzniká vždy právo na vypořádání podílu, nebo likvidačním zůstatku.¹⁸³

6.3 SPECIÁLNÍ ZPŮSOBY ZÁNIKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

1. Ztráta způsobilosti k účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti.

Ztráta způsobilosti k účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti dle ustanovení § 88 odst 1 písm. h) obch. z. navazuje na ustanovení § 76 odst. 2 obch. z., které předpokládá dle zvláštního zákona, v tomto případě živnostenského zákona, splnění podmínek způsobilosti stát se společníkem veřejné obchodní společnosti. To znamená, že při vzniku překážky zaniká způsobilost být společníkem a to už od momentu, kdy taková překážka nastala. Je tedy nepodstatné, jestliže o takové překážce společník nebo samotná společnost od počátku věděla. Je nutné dodat, že toto ustanovení se týká pouze společníků, kteří jsou fyzickými osobami, neboť právnická osoba je uměle vytvořený útvar, který jedná

¹⁸³ Ustanovení §§ 68 a 88 až 92 obch. z..

svým statutárním orgánem nebo pověřeným zástupcem, to znamená, že pokud tuto způsobilost být členem veřejné obchodní společnosti statutární orgán nebo pověřený zástupce ztratí, nezaniká samotná účast právnické osoby, nýbrž vzniká pouze povinnost dosadit osobu způsobilou k účasti ve veřejné obchodní společnosti.¹⁸⁴

2. Zbavení nebo omezení způsobilosti společníka k právním úkonům.

Dalším důvodem zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti je zbavení nebo omezení způsobilosti společníka k právním úkonům podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. g), které vyplývá z ustanovení § 10 obč. Z. Nicméně je nutné podotknout, že toto ustanovení je poněkud nadbytečné, jelikož způsobilost být společníkem ve veřejné obchodní společnosti je podmíněna ustanovením § 76 odst. 2 obch. z. A to tak, že společníkem může být jen fyzická osoba, která splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti, a tedy i, že je plně právně způsobilá činit právní úkony.

3. vystoupení společníka ze společnosti podle § 83 obch. z..

Zánik účasti ve veřejné obchodní společnosti lze docílit změnou společenské smlouvy. A to za podmínky, že s takovou změnou budou souhlasit všichni společníci. Další podmínkou je, že tato změna bude provedena v písemné formě a podpisy všech společníků budou úředně ověřeny. Zánik účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti je právně perfektní ke dni účinnosti změny společenské smlouvy.

4. Výpověď společníka.

Dalším způsobem zániku účasti ve veřejné obchodní společnosti je podání výpovědi. Tato výpověď musí být v písemné formě a s úředně ověřeným podpisem vystupujícího společníka. Dále pak musí být výpověď podána nejpozději šest měsíců před koncem účetního období, přičemž si tuto lhůtu mohou společníci stanovit jinou.

Samotná výpověď může být podána ze zákona jen v případě, že je veřejná obchodní společnost založena na dobu neurčitou. V opačném případě by si takovou klauzuli museli společníci výslovně dohodnout ve společenské smlouvě. Přičemž zde přichází v úvahu zneužití takového práva.

¹⁸⁴ Např. jmenování člena kolektivního statutárního orgánu právnické osoby. Nebo pověření zástupce.

Uplynutím zákonné, nebo určené výpovědní lhůty zaniká účast společníka ve veřejné obchodní společnosti.

5. Vyloučení společníka rozhodnutím soudu.

Návrh na vyloučení společníka z veřejné obchodní společnosti se podává jménem společnosti místně příslušnému krajskému soudu. S tímto návrhem musí souhlasit nadpoloviční většina všech společníků veřejné obchodní společnosti. Aby soud vyhověl podanému návrhu na vyloučení, musí návrh splňovat určité podmínky. Veřejná obchodní společnost jako navrhovatel této určovací žaloby, musí unést důkazní břemeno¹⁸⁵ a dokázat, že zde dle ustanovení § 90 odst. 2 existuje závažné porušení povinností společníka.¹⁸⁶ Toto jednání musí být protiprávní, které je závažné, opakující se, trvajícím a velmi vysoké intenzity. Z výše uvedených podmínek ovšem soudní praxe dosti přitvrdila, jelikož k vyloučení stačí pouze závažné a jednorázové porušení povinností.¹⁸⁷ Další podmínkou je, že návrh podává společnost v níž jsou alespoň tři společníci, přičemž jestliže soud jednoho společníka vyloučí, zůstanou ve společnosti minimálně společníci dva. Účast společníka ve veřejné obchodní společnosti zaniká dnem právní moci rozhodnutí soudu. I zde vzniká vyloučenému společníkovi právo na vypořádání podílu společnosti.

6.3.1 NÁSLEDKY SPECIÁLNÍHO ZÁNÍKU ÚČASTI SPOLEČNÍKA VE VEŘEJNÉ OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Následkem zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti na základě ztráty způsobilosti k účasti společníka nebo zbavení nebo omezení způsobilosti společníka k právním úkonům nebo výpověď společníka se veřejná obchodní společnost zrušuje. Zrušení společnosti ovšem nemusí nutně nastat, a to v případě, že se společníci dohodnou na změně společenské smlouvy, ve které vyjádří, že společnost trvá i bez zaniklého společníka,

¹⁸⁵ Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 4. 5. 1995 sp. Zn. 29/10 Cm 619/93, soudní rozhledy, 1995, č. 4, s. 89 a násl.

¹⁸⁶ Nezaměňovat s porušením výkonu funkce statutárního orgánu nebo obchodního vedení veřejné obchodní společnosti.

¹⁸⁷ Srovnej k tomu rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 15.2.1995 sp. Zn. 29/10 Cm 577/93, soudní rozhledy, 1995, č. 4, s. 89.

a to v prekluzivní tříměsíční lhůtě. Marným uplynutím této lhůty vstupuje společnost do likvidace, a to v případě, že již tak neučinili společníci před uplynutím této lhůty.

Dalším následkem zániku účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti na základě ztráty způsobilosti k účasti být společníkem nebo zbavením nebo omezením způsobilosti společníka k právním úkonům nebo výpověď společníka nebo vyloučení společníka rozhodnutím soudu. Vzniká vždy právo na vypořádání podílu, nebo likvidačním zůstatku.

7. SROVNÁNÍ STÁVAJÍCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY S NOVÝM ZÁKONEM O OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTECH A DRUŽSTVECH

7.1 ÚVODNÍ VÝKLAD

Dne 22. března 2012 byl vyhlášen ve Sbírce zákonů zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Tento zákon nabude účinnosti dne 1. ledna 2014 a bude právním pramenem pro oblast práva obchodních společností v České republice. V této souvislosti bude tímto zákonem upravena i veřejná obchodní společnost, a to v hlavě II., ustanoveních §§ 95 – 117. Při podrobnějším zkoumání zákona o obchodních společnostech je patrné, že terminologie a obsah jednotlivých paragrafů, jež mají upravovat tuto formu společnosti, je rozdílná, než jak je tomu v současnosti v obchodním zákoníku. Taktéž uspořádání jednotlivých ustanovení upravující veřejnou obchodní společnost je rozdílné.¹⁸⁸

7.2 ROZDÍLY V PRÁVNÍ ÚPRAVĚ MEZI OBCHODNÍM ZÁKONÍKEM A ZÁKONEM O OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTECH A DRUŽSTVECH.

Veřejná obchodní společnost zůstává v zásadě v novém zákonu nepozměněná. Nadále je této formě přiznána právní subjektivita, ovšem její obecné vymezení je odlišné od stávající právní úpravy. Veřejnou obchodní společností je podle tohoto zákona společnost alespoň dvou osob, které ručí za její dluhy solidárně celým svým majetkem. Toto vymezení více koinciduje s dnešním pojetím této formy společnosti a odstraňuje reminiscence právní úpravy, kdy veřejné obchodní společnosti nebyla přiznána subjektivita. Ze stejného důvodu není převzato stávající ustanovení § 76 odst. 2, jehož požadavek zatěžoval praxi a vzhledem k subjektivitě společnosti byl i redundantní. Nicméně požadavek svéprávnosti zůstává zachován pro případ jednání za společnost – uplatní se však obecná občanskoprávní úprava.¹⁸⁹

Jak již tomu je v současné právní úpravě v obchodním zákoníku i v novém zákonu o obchodních společnostech a družstvech si vkladovou povinnost společníci veřejné obchodní

¹⁸⁸ V této souvislosti jsou vyškrtnuty nadpisy jako např. „práva a povinnosti společníků“ nebo „ručení společníka“ apod., které jsou dnes součástí obchodního zákoníku.

¹⁸⁹ Návrh zákona schválený vládou ve znění změn přijatých Legislativní radou vlády (květen 2011) s. 210.

společnosti budou oprávněni stanovit ve společenské smlouvě. V souvislosti s vkladovou povinností zavádí zákon možnost kadučního řízení, jak je tomu u společnosti s ručeným omezeným v současném obchodním zákoníku.¹⁹⁰

Nově je řešena otázka ohledně žaloby o splacení vkladu proti společníkovi, jenž je v prodlení se splácením vkladu. Zde jsou přeneseny náklady na veřejnou obchodní společnost, v případě že podání žaloby bylo neopodstatněné. Tuto právní skutečnost by měl v konkrétním případě řešit soud.

Významná změna oproti současné právní úpravě v obchodním zákoníku je možnost společníka vložit jako předmět vkladu práci a služby, tj. splnění vkladové povinnosti provedením práce nebo služby. Práce nebo služba bude svou podstatou považována za vklad nepeněžitý, jenž bude využíván veřejnou obchodní společností. Odměna za poskytované práce a služby, nebude-li vyplacena, se bude započítávat na vklad.¹⁹¹ Tato forma splacení vkladu musí být předně povolena ve společenské smlouvě, a následně se pak musí všichni společníci veřejné obchodní společnosti shodnout na takové formě splacení vkladu společníkem.

Taktéž se mění pravidla dělení zisku a ztráty mezi společníky veřejné obchodní společnosti. Zde se na prvním místě zohledňuje osobní povaha této formy podnikání. Pravidla si ovšem i v budoucnu budou moci ve společenské smlouvě společníci stanovit odlišně. Na vklady se obdobně použijí obecná ustanovení, z nichž také plyne, která ustanovení jsou vyloučena.¹⁹²

U náhrady rozumných výdajů, které měl společník v záležitostech veřejné obchodní společnosti, tedy normativní řešení bezdůvodného obohacení společnosti řeší nový zákon tak, že možnost uplatnění práva na náhradu škody lze uplatnit v prekluzivní tří měsíční lhůtě ode dne, kdy pro náhradu škody či počátek výpočtu úroku z prodlení je rozhodný okamžik skutečného vynaložení nákladů. Společenská smlouva ovšem může stanovit, že tato pohledávka bude společníkovi započtena do vkladu, s takovým právním úkonem musí všichni společníci veřejné obchodní společnosti souhlasit.

¹⁹⁰ Vést kaduční řízení bude možné pouze v případě, že si vkladovou povinnost společníci veřejné obchodní společnosti stanoví.

¹⁹¹ Návrh zákona schválený vládou ve znění změn přijatých Legislativní radou vlády (květen 2011) s. 211.

¹⁹² např. znalecký posudek apod.

Právo kontroly společníků je upraveno ve stejné míře jako v současné právní úpravě v obchodním zákoníku. Jediným rozdílem je, že zákon neuvádí zda je možné se při této kontrole nechat zastoupit. V tom případě se bude postupovat podle právní úpravy nového občanského zákoníku.

V návaznosti na jednotné chápání pravidel správy obchodních korporací se opouští rozdělení obchodního vedení a statutárního orgánu. Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti se stávají všichni společníci, pokud společenská smlouva nestanoví něco jiného. Nicméně současně se na společníky kladou běžné požadavky zákona pro jednání za společnost.

Převod podílu společníka veřejné obchodní společnosti je zakázán. Zároveň toto ustanovení nevyklučuje cesi smlouvou podle občanského zákoníku.¹⁹³

Zákaz konkurence je v zásadě upraven ve stejné podobě, jak je tomu v současném obchodním zákoníku, s tím rozdílem, že pokud společníci o rozporu se zákazem konkurence v době založení nebo přistoupení nového společníka nebo v době trvání společnosti věděli a nevyjádřili nesouhlas, má se za to, že souhlas je dán. V pochybnostech se bude mít za to, že souhlas nebyl dán.

7.3 SHRNU TÍ

Významným posunem vpřed v novém zákonu oproti současné úpravě v obchodním zákoníku, je velmi detailní úprava smlouvy o výkonu funkce. Další novinkou je zavedení pojmu obvyklý úrok. Obchodní praxe si v daném případě nesjednává smluvní úrok již proto, že je zde reagováno na smlouvou nepředvídaný stav, a proto se odkazuje na běžný bankovní úrok poskytovaný při úvěrech. Zákon o obchodních společnostech a družstvech toliko doplňuje obecnou úpravu podle občanského zákoníku o úrocích, nikoliv nahrazuje.

V porovnání s dnešní úpravou veřejné obchodní společnosti je nová úprava jednoznačnější, srozumitelnější a přehlednější. Podle mého názoru je zde menší prostor pro polemiku vztahující se k budoucímu výkladu jednotlivých ustanovení. Jako příklad bych uvedl převod podílu společníka veřejné obchodní společnosti. V současné právní teorii nejsou odpovědi na tuto otázku jednotné. Část akademické obce převod podílu připouští, zatímco

¹⁹³ Zákon. Č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

část akademické obce převod podílu striktně odmítá. V novém zákonu ovšem tuto otázku řeší ustanovení § 122, když stanoví, že převod podílu společníka veřejné obchodní společnosti se zakazuje. Tento příklad jasně ukazuje, že budoucí diskuze bude spočívat maximálně v odmítavém postoji jednotlivých právních teoretiků a praktiků k tomuto ustanovení, ale už se nebude tato otázka jevit jakkoliv spornou.

8 ZÁVĚR

Závěrem bych rád zdůraznil, že úprava veřejné obchodní společnosti je zakotvena v části druhé Hlavě I díle II ustanoveních §§ 76 – 92 obch. z., ovšem obecná úprava práv a povinností společníka veřejné obchodní společnosti je obsažena v ustanoveních obchodního zákoníku §§ 79 – 84.

Práva a povinnosti společníků veřejné obchodní společnosti jsou pevně spjata s osobou společníka a podtrhují osobní charakter samotné veřejné obchodní společnosti. Tím je míněno širší rozsah těchto práv a povinností, jelikož v porovnání s ostatními kapitálovými společnostmi je zřejmé, že práva a povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti jsou v určitých ohledech mnohem rozsáhlejší. Například právo společníka být statutárním orgánem, povinnost společníka ručit celým svým majetkem apod. Ačkoli je možné z pedagogického pohledu členit práva a povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti na majetkové a nemajetkové, je nutné dodat, že takové dělení v praktickém životě veřejné obchodní společnosti činit nelze. Jelikož určitá práva společníka k sobě zároveň vážou i určité povinnosti, které už ze své podstaty nemusí vždy mít stejný charakter.

RESUMÉ

○ The theme of this thesis is to focus on the rights and duties of partners and partnerships pursuant to Czech law. In this context, I will concentrate my work on the current regulation of these rights and duties. Furthermore, I'll explain these different rights and duties as much as possible, in order to include the various legal issues associated with the exercise of previously stated rights and duties. At the end of this thesis I will try to compare the current legislation with the laws of commercial companies and cooperatives. This thesis is divided into eight chapters, which are then systematically subdivided. The first chapter of this thesis will try to cover the roots of partnership companies, which dates back to ancient Rome, where this form of business was marked as *Societas Civilis Juris*. Also in this chapter I will try to explain the history and development of partnership companies in Czech territories from the beginning to the present-day. In the third chapter I will deal with ways a partner participates in partnership companies. These methods could be considered original and derivative methods of acquiring membership in a partnership. The fourth chapter, which is the main focus of this thesis, will describe in best possible terms the specific rights and duties of a partnership company. For different reasons, the rights and duties of a partnership company are divided according to their nature and overall obligations. Basically, these obligations pertain to the non-material nature of the previously stated rights and duties. In the fifth chapter I will explain term shares in context with a partnership and their current status in the Czech legal system. Here I will try to cover individual rights and duties of the shareholders of a partnership company. In the sixth chapter I will deal with termination of a partner's participation in the partnership company. By doing so, I will describe all legal principals which leads to termination of a partner in partnership with a company. Lastly, in the seventh chapter, I will compare the current arrangements of the partnership companies with the planned legislation for commercial companies and cooperatives. Here it can be seen that the legislation will move from the current Commercial Code into the form of a new Code. One aim of this thesis is to provide a comprehensive insight into the rights and duties of Czech partnership companies from a perspective that utilizes valid legislation. The other aim of this thesis and the main focus, is a comparison of the planned laws and legislation for commercial companies and cooperatives. The information compiled for this thesis will be based only on scientific

and educational literature in the field of jurisprudence, and not the least bit from laws in force in the Czech Republic.

LITERATURA

1. Pelikánová, Irena. Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu). 2. díl, §§ 56-260, Obchodní společnosti a družstvo. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998. 1307 s. Zákony - komentáře. ISBN 80-7201-130-8. s 276.
2. Pelikánová, Irena. Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu): [právní stav úpravy k 1. únoru 2004]. 2. díl, §§ 56-104e. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004. 574 s. Komentář. ISBN 80-86395-99-5.
3. Štenglová, I. Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 10. podstatné rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 1515 s. ISBN 80-7179-346-9.
4. Dědič, Jan a kol. Obchodní zákoník: komentář. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv. ISBN 80-7273-071-1.
5. ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: Komentář*. 6.vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, 191670 s. ISBN 80-7179-516-X.
6. I. Štenglová in Štenglová , I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání, Praha: C.H. Beck, 2006. 1508 s. ISBN 80-7179-487-2
7. ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. Obchodní zákoník: komentář. 12. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, 1375 s. ISBN 978-80-7400-055-3.
8. PELIKÁNOVÁ, Irena. Veřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní. Vyd. 1. Praha: Orac, 2002. 282 s. ISBN 80-86199-49-5.
9. DVOŘÁK, Tomáš. Osobní obchodní společnosti. Praha: ASPI, 2008. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-383-6.
10. DVOŘÁK, Tomáš. Veřejná obchodní společnost. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. 323 s. ISBN 80-86395-61-8.
11. DVOŘÁK, Tomáš. Společnost s ručením omezeným. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. xxvi, 428 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-344-7.
12. Eliáš, Karel. Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 1998. xxxii, 426 s. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 3-406-43272-7.
13. ELIÁŠ, Karel a kol. Kurs obchodního práva: právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. xxxvi, 617 s. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 80-7179-391-4.

14. Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem z judikatury od roku 1900: podle stavu k ... Eliáš, Karel. Praha: Linde, [1998]- .
15. ELIÁŠ, Karel. Obchodní společnosti: základní otázky. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. XVIII, 340 s. Právo a hospodářství; 2. ISBN 80-7049-090-X.
16. POKORNÁ, Jarmila. Subjekty obchodního práva: vybrané problémy. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 379 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Řada teoretická; č. 179. ISBN 80-210-1519-5.
17. RADVANOVÁ, Senta a ZUKLÍNOVÁ, Michaela. Kurs občanského práva: instituty rodinného práva. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999. xix, 227 s. Právnické učebnice. ISBN 80-7179-182-2.
18. BAKEŠ, Milan a kol. Finanční právo. 3., aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. xxvii, 721 s. Právnické učebnice. ISBN 80-7179-667-0.
19. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol., Občanský zákoník. Komentář. 7. vydání, Praha: C. H. Beck, 2002.
20. Raban, P. a kol., Obchodní zákoník, 6. doplnené vydání, Praha: Eurounion Praha, s.r.o., 2009.

POUŽITÉ ČLÁNKY

1. Eliáš, K. Ručení společníku v osobních společnostech, Obchodní právo c. 12/1995.
2. Eliáš, K. Veřejná obchodní společnost. Právník, 1998, c. 1.
3. Jakoubek, J. Zákaz konkurence v osobních obchodních společnostech. Obchodní právo, 1995, č. 2.
4. Pokorná, J. K vymezení pojmu obchodní podíl. Právník, 1995, č. 9.
5. Klang, M. Ručení společníka za závazky společnosti, Ekonom, 1992, č. 47.
6. Plíva, S. Ručení v obchodních vztazích. Bulletin advokacie, 1995, c. 6-7.

POUŽITÉ ZKRATKY

obch .z – Obchodní zákoník (513/1991 Sb.)
obč. z. – Občanský zákoník (40/1964 Sb.)
o.s. ř. – Občanský soudní řád (99/1963 Sb.)
ins. z. – insolvenční zákon (182/2006 Sb.)